

**Et grunnleggende
studium
av
Islâm**

Hadhrat Mirza Tahir Ahmad

1997

ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS LTD.

**Et Grunnleggende
studium av Islâm
(An Elementary Study of Islam)
by: *Hadhrat Mirza Tahir Ahmad*
Norwegian translation**

First Published in U.K in 1997

© Islam International Publications Ltd.

Published by:

Islam International Publications Ltd.

Islamabad,

Sheephatch Lane

Tilford, Surrey GU10 2AQ

United Kingdom

Printed in U.K. by:

Raqeem Press,

Islamabad, Tilford.

ISBN 1 85372 601 X

You may contact the following for further information:

AHMADIYYA MUSLIM MISSION

FROGNER VN 53

0266 OSLO 2

NORWAY

00 472-244718

OM FORFATTEREN

Hadhrat Mirza Tahir Ahmad er det åndelige overhode av Ahmadiyya bevegelsen i Islâm. Han er den fjerde etterkommer av Hadhrat Mirza Ghulam Ahmad (a.s.) som hevdet å være den Messias og Reformator, som var utlovet av alle store religioner i verden til folk i den siste tid. Hans menighet er en dynamisk, verdensomspennende og misjonerende kraft i Islâm.

Hadhrat Mirza Tahir Ahmad ble født 18. desember 1928 i Qadian, India. Han utdannet seg i India, Pakistan og i England ved "The London School of Oriental and African Studies". I 1982 ble han valgt til overhode for den verdensomspennende Ahmadiyya bevegelsen i Islâm, etter den tredje Khalîfaens [stedfortreder] bortgang. To år senere, den 26. april 1984 vedtok den daværende diktator, presidenten av Pakistan, General Zia, en anti-ahmadiyya lov som gjorde det umulig for ham å fungere som overhode for sin bevegelse i landet. Etter konsultasjoner bestemte han seg for å forlate Pakistan umiddelbart. Tre dager etter kunngjøringen tok han flyet fra Karachi til London, hvor han for tiden er og vil fortsette å bo til situasjonen i Pakistan har forandret seg til det bedre.

Hadhrat Mirza Tahir Ahmad reiser mye rundt og holder ofte foredrag for mennesker av alle kategorier og fra alle mulige kulturer. Hans foredrag blir som regel etterfulgt av en "Spørsmål & Svar"-sesjon. Han er alltid villig til å besvare spørsmål fra forsamlingen om et hvilket som helst tema, religiøst eller verdslig, selv om svarene ikke kan unngå å bli influert av hans dype forståelse av religion, som gjennomtrenger hans tankegang.

Han har skrevet mange bøker på urdu såvel som på engelsk. "Murder in the Name of Allah" og "Islams Response to Contemporary Issues" er to av hans nyere engelske publikasjoner som leseren vil finne interessante. Av og til pleier han å uttrykke seg gjennom dikt på urdu.

FORORD

12. mars 1990 etter invitasjon fra "The Department of Islamic Studies", Seville Universitet i Spania, holdt Hadhrat Mirza Tahir Ahmad et foredrag med tittelen "Islam - A Discourse on it's Elementary and Fundamental Teachings". Han ble oppfordret til å fremlegge Islâm på det grunnleggende nivå av lederen for fakultetet, da forsamlingen var sammensatt av folk fra andre fakulteter samt vanlige folk som hadde veldig liten kunnskap om Islâm. Tiden fastsatt for foredraget var én time.

Denne boken ble utviklet av foredraget. Forfatteren har utvidet en del av emnene, noe tiden ikke ville ha tillatt i det originale foredraget. Under overføringen av muntlig tale til skriftlig språk, ble visse tillegg og forandringer effektivt av foredragsholderen selv.

Navnet på Islâms hellige profet, Muhammad, blir etterfulgt av bokstavene "s.a.", som er en forkortelse for hilsenen "må Allahs fred og velsignelser være med ham". Andre profeters navn blir etterfulgt av bokstavene "a.s.", en forkortelse for "fred være med ham". Selv om den fulle hilsenen ikke har blitt skrevet ut hver gang, men er blitt forkortet, bør man forstå dette som at den ble uttalt i sin helhet hver gang.

Jeg betrakter det som en enestående ære at departementet for islamske studier ved Seville universitetet har funnet det passende å invitere meg hit denne kvelden for å tale til dere om de fundamentale læresetninger i Islâm. Før jeg kom, ble jeg rådet til å holde tale om det grunnleggende i Islâm, slik at studentene, som ikke er så godt kjent med dette emnet og som kun har en elementær kunnskap, skulle være i stand til å forstå. Det overrasket meg virkelig. For det første ble jeg overrasket fordi jeg forventet universitetets studenter å kunne langt bedre enn så. For det andre ble jeg overrasket fordi Spania har en lang historie av kontakt med Islâm. At den kontakten likevel skulle forsvinne så fullstendig som å ha visket bort selv det svakeste inntrykket, er virkelig utrolig! Her er jeg i dag for å introdusere for dere de grunnleggende læresetningene i Islâm.

Da jeg besøkte Spania i 1982 for å innvie en moské bygget av Ahmadiyya-bevegelsen, som tilfeldigvis var den første moské som ble bygget her etter et avbrudd på fem hundre år, var det mange øyenbryn som ble hevet. Under min pressekonferanse ble jeg gjentatte ganger konfrontert med det samme spørsmålet om hvorfor vi var kommet til Spania? Hva var hensikten? Var det noen baktanke forbundet med denne fremgangsmåten? Har vi ikke hatt nok av Islâm? Burde vi ta dette som en ny form for invasjon av Spania? Mitt svar på alle slike spørsmål var: "Ja, jeg har kommet for å invadere Spania, men ikke med den hensikt å vinne terreng ved sverdet, men for å vinne hjerter med et budskap av kjærlighet og overtalelse".

Det svaret er godt nok fremdeles. Som en bevegelse i Islâm, er ikke vi bygget på samme mønster, som det alminnelig dannede bilde av Islâm på det reflekterende speilet av de såkalte fundamentalistene. I dag vil jeg derfor bestrebe for å presentere Islâm for dere, ikke med referanse til den muslimske atferden i diverse land, men kun med referanse til den grunnleggende læren av Islâm, funnet i den guddommelige Boken, den Hellige Qur'ânen, og i atferden og tradisjonene til den hellige Grunnleggeren av Islâm.

Islâm betyr "fred". I dette ligger Islâms ånd og sjel. Det er ironisk at denne fredens religion oppfattes som en religion for krig og terrorisme, kaos og uorden, i vesten idag. Mens Islâm i virkeligheten ikke bare betyr fred i navnet, men fred gjennomtrenger all dens lære og virker som nøkkelen til dens forståelse. Hvis Islâm oversettes ordrett, blir den andre betydningen av ordet "underkastelse". Så ordene "fred" og "underkastelse" skaper et fullstendig bilde av Islâm. Mens ordet fred betegner en muslims holdning overfor sine medmennesker, og også forholdet til den tilfredsstillende han finner i Islâm, beskriver ordet underkastelse den holdning en muslim har overfor Gud. Så i et enkelt ord summeres hele denne religionens filosofi. Det er interessant å merke seg, at ifølge Islâm må enhver sann religion ha disse to nødvendige trekkene for å indikere sitt guddommelige opphav. Alle religioner, ifølge Islâm, bestreber på den ene siden for å bringe mennesket tilbake til dets Skaper, og på den andre for å etablere et ideelt forhold av det til dets medmennesker.

Islâm har fem grunnleggende trosartikler, som må bekjennes av alle som ønsker å bli muslim. Selv om Islâm allerede er delt i

mange sekter, som alle andre religioner, er alle enige i disse trosartiklene. Uansett hvilket navn sekten gjenkjennes ved, om det er sunnier eller sjitter, alle tror de på disse fem fundamentale artiklene.

Den første av disse er å oppriktig tro på Guds absolutte enhet. Det er en Enhet som ikke kan splittes og som er udelelig, og en som heller ikke kan multipliseres eller kompromitteres i noen som helst form.

Den andre artikkelen relaterer til troen på englene. Til tross for at det er forskjellige meninger blant muslimene, når det gjelder konseptet om englene, tror alle muslimer likevel på englenes eksistens.

Den tredje artikkelen relaterer til troen på "Bøker". "Bøkene", i religiøs terminologi, refererer til slike guddommelige skrifter som inneholder en ny lære eller bringer en ny religiøs lov. De nevnes etter englene for åpenbaringen, som regel, blir overført til mennesket gjennom englenes instans, som spiller en sentral rolle i å overlevere det guddommelige budskapet til profetene. Englene har også mange andre oppgaver, men det kommer vi senere tilbake til.

Den fjerde artikkelen omhandler sendebudene eller profetene, som noen ganger bringer en ny lære for livsførsel og en ny lov for et spesifikt folk i en spesifikk tidsalder, og som andre ganger blir sendt kun med den hensikt å reformere.

Den femte og siste trosartikkelen dreier seg om Dommens dag. Den impliserer også at ethvert menneske vil bli oppreist etter

døden i en eller annen form, og vil stå til ansvar overfor Gud med hensyn til det livet det har levd her på jorden.

Disse er de fem fundamentene i Islâm. Likevel, ifølge noen finnes en sjette artikkel av den muslimske tro, som ble inkludert i fundamentene av Islâms hellige Grunnlegger, og det er å tro på det guddommelige dekret.

La oss nå foreta et mer detaljert studium av disse artiklene, en etter en.

TROEN PÅ GUDS ENHET

Dette ser ut til å være et ganske enkelt og elementært konsept. Det burde ikke være vanskelig for noen å forstå Guds enhet, og der synes saken til å ligge i ro. Men det er faktisk mye mer av dette enn det synes. Når man studerer konseptet om Guds enhet i detalj, virker det som om hele den religiøse verden dreier seg om dette grunnleggende poenget.

Denne troen influerer alle sider ved menneskets liv. Den impliserer også benektelse av alle andre enn Gud. Så troen på Guds enhet er ikke det endelige punktet i troen, men alle andre læresetninger springer ut fra denne hovedkilden av evig sannhet. Dette forkynner også budskapet om befrielse fra alle andre bånd og frigjør mennesket for alle forpliktelser, unntatt de som har sitt opphav i dets underkastelse til Gud.

Denne trosartikkelen er videre belyst fra forskjellige vinkler, både i den Hellige Qur'ânen og tradisjonene til Islâms hellige Profet (s.a.). Forresten, åpner erklæringen "*Lâ haol walâ goat illâ*

Billâh" (Det finnes ingen altomfattende kraft unntagen ved Allah), nye områder for en dypere og bredere forståelse av Enhet. Den forneker all annen frykt enn frykten for Gud. Den andre delen av denne erklæringen fokuserer oppmerksomheten på et annet viktig aspekt ved Enhet, det at kraften for å oppnå noe godt avhenger alene av Gud og at Han er Hersker over alle midler og kilder for styrke og energi. Mens den første delen forbindes med de negative sidene ved makt, relaterer den andre til de positive.

I henhold til menneskelige handlinger, intensjoner, motiv osv., er disse to kreftene altomfattende. Menneskets intensjoner og følgende handlinger er alltid ledet og kontrollert av enten frykt eller håp, og det finnes ingen unntak fra denne regelen. De som gjør gode handlinger, gjør det p.g.a. frykt og håp, og de som hengir seg til synd, blir også motivert av det samme. Frykten til de ikke-troende tilhører den negative, uguddommelige kategorien, og de former sine liv i samsvar med disse verdslige former for frykt. Noen ganger er de redde for å pådra seg monarkenes og autoritetenes misfornøyelse, andre ganger er de redde for samfunnet i sin helhet, eller av despoter og pøbler. Atter andre ganger handler de ondt av frykt for fattigdom og tap, osv. Så, i en verden full av onde handlinger, kan en stor del av menneskets handlinger forklares med referanse til disse fryktene.

Troen på Guds enhet fordriver disse fryktene en gang for alle, og bringer til minne viktigheten av å frykte Gud, det vil si at man ikke må være redd for å pådra seg misfornøyelse av det uguddommelige, men bør alltid bestrebe for å unngå mishag av Gud, og forme sitt liv i samsvar med den frykten alene. I et positivt henseende gjelder det samme for alle menneskelige motivasjoner og følgelige handlinger. Mennesket lever alltid med

et motiv om å behage noen, der han selv ikke er noe unntak. Faktum er at mennesket mer enn ofte arbeider for å behage seg selv, selv på bekostning av de som ellers står det kjært.

En mer overdrevet form for denne holdningen gjør mennesket til en tilbeder av dets ego. For å oppnå sitt mål, må det behage de som dets tilfredsstillelse avhenger av. I et slikt tilfelle må det igjen konstant streve for å vinne favør hos monarker, autoriteter, etc. Det vi beskriver, er den verste form for slaveri. Håpet og frykten til en slave avhenger fullt og helt av fornøyelse eller misfornøyelse av hans herre. En gudløs person har derimot ikke bare én herre. Enhver annen person kan i forhold til hans personlige interesser være en gud for ham. Hvis dere analyserer den endelige årsaken til sosiale, moralske eller politiske onder, er det nettopp denne menneskedyrkelse som ødelegger menneskets sinnsro, og samfunnet i sin helhet begynner å forringes endeløst.

Fra denne synsvinkelen, når dere kaster et nytt blick over den grunnleggende erklæringen: "Det er ingen gud unntagen Allah, den Ene og Alene", blir alle disse formene for frykt og håp, i relasjon til objekter utenom Gud, fordrevet vekk som om det ble gjort med en magisk stav. Med andre ord blir man ved å velge én herre alene frigjort fra slaveri for alle andre. Hvilken dårlig handel er ikke det å være en slave for andre, som selv er slaver for talløse guder, men det er ikke alt. Guder, som slike folk tilber, er som oftest produkt av deres egen fantasi, som verken kan gavne dem eller påføre noen skade. På den annen side dyrker de fleste mennesker andre dødelige som dem selv, der deres eget ego er den største av dem alle. Så de bøyer seg alle foran talløse egoistiske guder, hvor deres interesser er i konflikt med hverandre, slik at det skapes en situasjon som er ultimat av kaos.

Det islamske konseptet av Enhet innprenter i mennesket også realisasjon av menneskerasens enhet, og kvitter seg således med alle slike barrierer som deler mennesket i rasistiske, etniske og fargebetingede grupperinger. Dette gir opphav til det universelle begrepet av likhet i Islâm, som er dens særpreget trekk. Så, fra Guds fordelaktige stilling, står alle mennesker, uansett hvor og når i tiden de ble født, likt i Hans åsyn. Og som det vil bli demonstrert ganske snart, er det dette fundamentet som gir grobunn for alle andre fundamentale læresetninger og doktriner i Islâm. Som det kort ble nevnt, er Islâms doktrine om Enhet absolutt og udelelig, i den finnes ikke rom for å tillegge guddommen noe, uansett form. Han har verken far eller mor, heller ikke har Han noen hustru. Å føde sønner og døtre er helt ufattelig for Ham.

En annen viktig side ved Guds enhet slik den presenteres i den Hellige Qur'ânen, er den absolutte harmonien i Hans skapelse. Det er dette harmonikonseptet som appellerte så sterkt til Einstein. Han var tvunget til å hylle den fullkomne symmetrien i naturen, som ifølge ham krevde enhet av skaperen. Han var en vitenskapsmann, og hans erkjennelse av denne harmonien var begrenset til det materielle universet. Den Hellige Qur'ânen omtaler derimot harmonien i skapelsen i alle dens dimensjoner og anvendelser. Den Hellige Qur'ânen hevder at i naturen, slik den er skapt av Gud, og i de guddommelige bøkene som er åpenbart av Gud, er det ingen disharmoni; at det er fullstendig overensstemmelse mellom et område av skapelsen og et annet, og mellom en Bok og de andre.

Den går videre med å erklære at det er perfekt overensstemmelse mellom Guds ord og Guds handling, og at det ikke kan være noen

motsigelse mellom naturen og det guddommelige ord, slik det ble åpenbart til Hans profeter. Dette emnet er vakkert gitt uttrykk for i de fem første versene av Sûra Al-Mulk, og det blir også tatt opp i mange andre vers i den Hellige Qur'ânen fra forskjellige vinkler.

Tilbake til individer, spiller troen på Guds Enhet en svært viktig rolle i utdanningen og oppveksten til mennesker. Det krever en overensstemmelse mellom et menneskes syn og handlinger, og en overensstemmelse mellom dets forhold til Gud og dets medskapninger. Slik bindes skapelsen i en enkel lenke av ubrytelig enhet. Dette kan forstås bedre ved å studere atferden til noen såkalte religiøse mennesker, som preker hat i en del av samfunnet mot en annen i Guds navn, den ene og alene. Prinsippet om Guds enhet er i uoverensstemmelse med denne oppførselen, og kan som så ikke tillate folk å skape barrierer mellom Gud og Hans skapelse, og skapelsen imellom.

ENGLER

Englenes eksistens er en universelt akseptert doktrine i forskjellige land og forskjellige religioner. Likevel diskuteres dette ofte under andre titler der forskjellen kun har med navngivningen å gjøre. Likeledes blir englenes natur oppfattet forskjellig blant tilhengerne av forskjellige religioner.

Islâm presenterer englene som himmelske vesener av en åndelig art, som har sin egen eksistens som personer. Deres største oppgave er å overføre beskjeder fra Gud til mennesker. Men de misoppfattes av mange, selv blant muslimer, som at de skulle ha menneskelig struktur eller noen annen struktur og form, noe som

faktisk er en uatskillelig tanke fra den om en materialistisk eksistens. Materie må ha form og en veldefinert grense. Men det åndelige ligger utover de fem dimensjoner av menneskelig forståelse. Man kan kun tro på åndens eksistens, hvis man er en religiøs person; foruten ligger det utover menneskets rekkevidde å oppfatte åndens form og tilstand. Det er kanskje for å løse dette problemet og for å gjøre det lettere for mennesket å visualisere engler, at de nevnes i religiøse bøker for å ha åpenbart seg for hellige mennesker i form av mennesker. Ikke nok med det, men de er også kjent for å ha åpenbart seg for noen av Guds sendebud i form av visse fugler. Den hellige Ånd viste seg for Jesus i form av en due:

"Da Jesus var blitt døpt, steg han straks opp av vannet. Og se, himmelen åpnet seg for ham, og han så Guds Ånd stige ned som en due og komme over ham" (Matteus 3:16).

Disse forskjellige referansene funnet i religiøse bøker er kanskje for det meste ansvarlige for de misoppfatninger som hersker om englenes form og natur blant tilhengerne av forskjellige religioner. I noen religioner ble det skapt idoler og gudebilder ut av englene, mens de originale bøker kanskje introduserte dem kun som instanser spesielt skapt av Gud for å utføre visse oppgaver i universet. Dette finner vi rikelige bevis på i mange guddommelige bøker. Så det er ikke usannsynlig at noen mennesker misforstår betydningen av disse påstandene, og begynner å betrakte engler som underordnede partnere av Gud.

La oss nå prøve å forstå englenes natur alene utfra den Hellige Qur'ânen og tradisjoner av Islâms hellige Profet (s.a.), og ikke utfra forestillinger blant folk flest. Ifølge Qur'ânen blir hele det

materielle universet, såvel som hele det religiøse universet, regjert av noen åndelige krefter som blir referert til som engler. Selv om noen engler blir referert til som personer, for eksempel Gabriel, Mikael og Israel, arbeider de faktisk aldri alene. For enhver funksjon er det en leder eller en øverste engel som regjerer den funksjonen, og under ham arbeider en mengde engler, som blir referert til som Herrens "*Djonûd*" i den Hellige Qur'ânen. Hva de enn gjør, er det fullstendig underlagt Guds vilje og det mønsteret Han har skapt for tingene. De kan ikke gjøre den minste avvik fra den kursen av gjøremål som er tildelt dem, eller fra den altomfattende planen for tingene Gud har laget.

Ifølge den Hellige Qur'ânen er det utnevnt to engler for ethvert menneske, for å opptegne dets gode og onde handlinger, som tilfellet måtte være. Her blir englenes oppgave å organisere den mest innviklede og grundige nedskrivningsmåten. Det betyr ikke at de har hver sin bok i hånden hvor de noterer ned det de måtte observere. Faktisk står englene for et veldig komplisert registreringssystem for effekten av et menneskes handlinger på dets sjel og personlighet, slik at et godt menneske utvikler en frisk sjel, og et ondt menneske en ufrisk sjel.

Sjelen som utvikler seg i ethvert menneske til dets død, trenger en bevisst organisator som overfører effekten av menneskelige tanker, handlinger osv., til sjelen. Dette er en veldig komplisert og grundig prosess som ikke helt kan forstås av mennesket. Likevel observerer vi dette delvis i tilfelle av kriminelle, som får forskjellig utseende enn dem med edel atferd. Det er på ingen måte umulig for noen å observere en slik forskjell, selv om den ikke kan forklares med uttrykk som svart og hvit eller andre materielle uttrykk. Administrasjon av dette uhyre universet, fra

dets unnfangelse og gjennom hele kursen av milliarder av år med dets evolusjonshistorie, krever faktisk en gigantisk organisasjon med konstant oppmerksomhet og kontroll. Dette gjennomføres av utallige engler som bokstavelig talt regjerer det enorme universet og dets kompliserte lovsystemer, som representanter for Gud.

Så langt det gjelder tradisjonene, kan vi delvis forstå englenes allsidighet i det å legemliggjøre seg i forskjellige former og skikkelser, som ikke er forbundet med deres egentlige form og eksistens, noe som ligger utenfor menneskets forståelse og har andre dimensjoner enn de som er kjent for oss.

Det berettes at en gang kom en fremmed plutselig inn i moskéen der Grunnleggeren av Islâm befant seg sammen med sine disipler. Mannen gikk bort til forsamlingen, satte seg med respekt i den fremste rekken, og begynte å stille spørsmål angående Islâms natur. Etter å ha avsluttet rekken av spørsmål, spurte han om tillatelse til å forlate og forlot forsamlingen. De tilstedeværende var forbauset da mannen var en fullstendig fremmed, som måtte ha reist langt for å komme til moskéen. I småbyer forblir ikke slike besøk noen hemmelighet, og det er som om alle vet hvem som har ankommet og for hvilket ærend. I dette tilfellet var ankomsten så brå at det hele virket mystisk. For det andre fantes det ingen tegn på utstyret eller klærne som tydet på at han hadde vært på reisen. Det var en frisk herremann med usedvanlig rene klær. I tillegg, den måten han stilte spørsmålene på uten å introdusere seg og hans brå avreise var svært uvanlig, for å si det mildt.

Før disiplene av den hellige Profeten (s.a.) fikk sagt noe, informerte den hellige Profeten (s.a.) selv at mannen faktisk var

engelen Gabriel, som hadde stilt disse ledende spørsmålene for at disiplene ble kjent med de fakta som svarene inneholdt. Noen av disiplene løp ut av moskéen for å møte engelen i forkledning, som de trodde, men der var det ingen spor etter ham noe sted. Ingen i byen innrømmet å ha sett en slik mann. Da denne hendelsen er nedskrevet i de mest pålitelige tradisjonsbøker, kan vi trygt trekke den slutning at engler noen ganger viser seg i vanlig menneskeskikkelse for å utføre diverse gjøremål. Engler er også nevnt i mange andre tradisjoner, spesielt i forbindelse med slagene ved Badr og Uhud, men det ville kanskje være upassende å gå inn i en lengre avhandling på dette temaet.

I motsetning til det Qur'ânske synet forklart ovenfor, er den vanlige forestillingen om englene i nesten hvert eneste land blant tilhengerne av forskjellige religioner, mer på mønsteret av eventyr enn vesener med en himmelsk natur. De sies å ha vinger som fugler eller feer, flagrende ettersom de flyr fra sted til sted. Denne misoppfatningen skyldes kanskje overdrevet bokstaveliggjøring av religiøs terminologi, som er kryptisk og ofte har metaforisk betydning. Vi finner vingene nevnt også i den Hellige Qur'ânen i forbindelse med engler, som omtaler dem med vinger i antall av to, tre eller fire.

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةَ رُسُلًا أُولِي
أَجْنِحَةٍ مَّثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبْعٍ

"All lovprisning tilkommer Allah (alene), Skaperen av himlene og jorden. Som har gjort englene til sendebud med to, tre og fire vinger" Sûra Al-Fatir (kap. 35: v. 2).

Den Hellige Qur'ânen har en veldig spesiell måte å belyse alle slike utdrag på hvor det er fare for fordunkling - den gjør det ved bruk av andre liknende utdrag. Om vingene, for eksempel, finner vi også disse nevnt i relasjon til en sønns holdning overfor sine gamle foreldre. Mens dette temaet bygges opp, formaner den Hellige Qur'ânen sønnen om å senke sine vinger av barmhjertighet over sine foreldre, da de oppfostret ham fra hans barndom. Med "vinger" menes bare attributter og krefter, og vi tror at det er i dette henseende at vingene tillegges engler, eller til mennesker som hevder å ha mottatt guddommelig manifestasjon i de forskjellige religioner. Forresten, i Gita er Krishna kjent for å ha vært i besittelse av fire armer istedenfor to. Der tjener de to tilleggsarmene den samme hensikt som vingene gjør i andre religiøse skrifter.

Englene er ansvarlige for å kontrollere og opprettholde naturlovene. Virus og bakterier blir dirigert, organisert og opprettholdt av spesifikke engler, som arbeider i harmoni med hverandre for å opprettholde en fullkommen balanse. Likeledes er økosystemer verken tilfeldige eller kaotiske, men også de blir regulert av usynlige, åndelige vesener som vi kaller engler.

HISTORIEN OM DEN FALNE ENGEL

Det hersker en annen stor misoppfatning angående Satan. Det sies, og mange tror, at før hans fall tilhørte han kategorien av englene. Den Hellige Qur'ânen forkaster dette synet og presenterer Satan som en, som besitter en brennende natur og således tilhørende slike livsformer som er skapt av ild, som for eksempel djinnene.

BØKENE

La oss nå rette oppmerksomheten mot den tredje trosartikkelen, som er troen på Bøkene. Muslimer pålegges ikke bare å tro på den guddommelige skriften åpenbart til Islâms hellige grunnlegger, som blir kalt Qur'ân, men det er essensielt for enhver muslim å tro på alle slike guddommelige åpenbaringer som ble gitt andre profeter, uansett hvilken tid og hvilket sted de måtte tilhøre. Det er en avgjørende del av en muslims tro, at hvis noen kun bekjenner sin tro på det guddommelige opphavet til Qur'ânen, og nekter å erkjenne det guddommelige opphavet til andre Bøker, som det Gamle og det Nye Testamentet osv., vil hans bekjennelse av Islâm bli invalidisert.

Denne overbevisningen løser noen problemer, men skaper samtidig andre, og trenger av den grunn å bli studert ytterligere. Den fremsetter det eneste fundamentet som menneskets enhet kan bygges på her på jorda, i overensstemmelse med dets tro på Guds enhet. Den fjerner roten som er ansvarlig for det uharmoniske og tillitsløse forholdet mellom religionene. Likevel reiser synet om Bøkenes guddommelige opphav noen veldig vanskelige spørsmål som må besvares.

Ettersom vi studerer skrifter som hevder å ha et guddommelig opphav, finner vi motsigelser ikke bare i de periferiske delene av deres lærer, men også i de grunnleggende fundamentale læresetninger. Dette kunne ikke ha vært tilfelle hvis de stammet fra den samme evige Lyskilden. Poenget i saken kan illustreres ved det faktum at mange slike Bøker inneholder utdrag som av deres tilhengere forstås og tolkes i den retning at de fører til troen på underordnede guddommer, som deler guddommen med det ene Opphøyde Vesen. I andre Bøker blir Gud presentert som

overhode i en familie av guder. Han har ektefeller, sønner og døtre. Atter andre tillegger helgenskikkelser overnaturlige krefter, som kun er passende for Gud å besitte. Det finnes også Bøker som påpeker Guds enhet så sterkt og kompromissløst, at det ikke etterlates rom for noen eller noe til å dele Hans attributter på noen som helst måte. Den Hellige Qur'ânen utmerker seg i dette henseende blant alle store religioners skrifter.

Hvordan løser så den Hellige Qur'ânen dette dilemmaet, det er spørsmålet. Ifølge den Hellige Qur'ânen er det en universell trend hos mennesket å gradvis interpolere de guddommelige lærer, som ble gitt til grunnleggerne av deres religion. Det å forandre konseptet om Guds enhet over til polyteisme er en manifestasjon av den samme trenden. Vi kan avgjort finne bevis for sannheten av denne påstanden ved å spore historie av forandringen i teksten, eller fortolkning av teksten, fra den tid da den første åpenbaringen ble gitt. Dette er årsaken til at den Hellige Qur'ânen gjentagende ganger trekker vår oppmerksomhet mot det faktum, at alle guddommelige bøker stemte overens i deres grunnleggende læresetninger, kun ved begynnelsen av deres tid. Det er ikke nødvendig å gå igjennom den strevsomme oppgaven av å følge forandringens historie, fordi det logisk sett ikke kan være noen annen konklusjon enn den trukket av Qur'ânen. Hvis det ikke finnes noen Gud, unntagen det ene Opphøyde Vesen, og hvis påstander til alle religioner om at deres guddommelige skrifter stammet fra Gud, skal aksepteres, må det da være overensstemmelse mellom alle slike Bøker, i det minste ved det grunnleggende.

Etter å ha sagt dette, står man overfor et annet viktig spørsmål vedrørende metoden, ved hvilken en kan forvise seg om de

originale doktrinnelle læresetninger, felles for alle religioner. Man må finne en logisk akseptabel metode for å skille rett fra galt. De grunnleggende trossetninger, fra den Hellige Qur'ânens synspunkt, er så samstemmige med menneskelig natur at de simpelthen synker inn i menneskehjertet med ren og skjær kraft fra deres sannhet. De er som følger:

وَمَا أَمْرُو إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ

"Og det ble kun påbudt dem å tilbe Allah i hengiven lydighet mot Ham (alene), og å vende seg mot Ham (alene) - og å holde bønn (regelmessig) og gi Zakât. Og dette er den varige religionen" Sûra Al-Bajjinah (kap. 98: v. 6).

Dette betyr at alle grunnleggere av religionene i verden ble kategorisk fortalt, at de må tilbe den ene og alene Gud med all oppriktighet, og hengi seg fullt og helt til Ham alene. De ble også befalt å utføre regelmessige bønner (som institusjonert i deres religion), og å gi ut (for Guds sak) til nytte for de trengende og fattige, og andre slike menneskekjærlige formål. Det er vanskelig å finne uenighet i dette, uansett hvilken religion man måtte tilhøre.

I denne innledende diskusjonen ønsker vi ikke å involvere oss i en langfattet debatt om de forskjellige måtene å be på, slik de ble foreskrevet av Gud, og årsakene til at de var forskjellige. Foreløpig fokuserer vi vår oppmerksomhet på årsakene til hvorfor religioner tilsynelatende virker forskjellige, både i deres fundamentale og detaljerte læresetninger.

Sammenfattet kan vi si at tidens grep er ubøyelig, og konseptet om forfallenhet uatskillelig fra konseptet om tid. Alt nytt må begynne å eldes og forandres. En kan betrakte ruinene til store slott og palasser med forundring, men selv bygninger bygget av de samme monarker og utformet av de samme arkitekter, er ingen unntak til denne regelen. Noen ganger blir de tillagt av senere generasjoner, og forandres i design så drastisk at de mister enhver likhet med deres originale form. Andre ganger blir de forlatt og blir til ruiner. Ifølge Qur'ânen, er områder med kompromissløse forskjeller i alle religioner, verk av mennesker tilhørende senere tidsaldre. I lys av denne universelle akseptable læren av den Hellige Qur'ânen, ser Islâm ut til å ha banet vei for å forene alle religioner, i det minste ved de fundamentale prinsipper. Således avskaffer den alle menneskelagde hindringer og barrierer, skapt for å holde religionene atskilt som særegne separate enheter.

Den ovenfornevnte årsak er ikke den eneste ansvarlige for forskjellen observert i lærene i de forskjellige skrifter. Noen forskjeller var sikkert ikke menneskeskapt, men var påkrevet av tidens nødvendigheter. Ettersom mennesket gradvis utviklet seg på forskjellige områder av sivilisasjon og kultur, vitenskap og økonomi, påkrevde det på forskjellige stadier av sin historie spesifikke lærer, i henhold til den perioden av tiden, og at en Bok skulle bli åpenbart for dets instruksjon. Disse tidsbetingede lærer var ikke universelle, men relaterte til spesifikke situasjoner og krav. I visse tider levde mennesket et liv ikke langt unna det, som de for-menneskelige rasene levde. Dets intellektuelle avansementer var begrenset, og dets forståelse av universet var liten. Det var ikke engang helt klar over den verden det var bosatt i. Midlene for kommunikasjon, tilgjengelige for det, var fullstendig utilstrekkelige for å kunne hjelpe det i forståelsen av

natur, omfanget av jorden og universaliteten til mennesket. Veldig ofte var dets eksistensforståelse begrenset til kun å gjelde små landområder, eller det land som det tilhørte.

I mange guddommelige bøker åpenbart på den tid, finner vi ikke nevnt noe om eksistens av en verden utenfor rekkevidden av de mennesker, som disse bøkene henvendte seg til. Det betyr ikke nødvendigvis, slik endel sekulære filosofer vil ha oss til å tro, at dette faktumet gir tilstrekkelig bevis for at bøkene omtalt var menneskeverk fremfor å være av guddommelig opprinnelse.

Alle guddommelige lærer var i forhold ikke bare til de herskende behov, men også i forhold til den informasjon som folket i den tidsalderen besatte, ellers kunne epokens folk ha reist protester mot sendebudene av deres tid, og beskyldt dem for å motsi alminnelige etablerte fakta. Dette kunne fremlegge et uløselig dilemma for profetene, ettersom de selv også delte den samme kunnskap som folket. Mange interessante eksempler på det samme kan siteres fra Qur'ânen, der forståelse av naturen, som kjent for folket på den tiden, ville vise seg å være feilaktig i forhold til de lærde av senere tider. Uansett hvilken posisjon Qur'ânen opptok, ville den likevel være sårbar for protester, enten fra datidens folk eller folk av ettertid. Det er utrolig hvordan Qur'ânen løser dette problemet, og på ingen måte kan den kritiseres av dagens filosofer eller vitenskapsmenn.

Den følgende illustrasjonen vil være av spesiell interesse. Et menneske av vår tid behøver ikke å være velutdannet for å vite at jorden roterer om sin egen akse; men om noen hadde fremlagt denne påstanden for fjorten hundre år siden, og våget å tillegge den til Gud, ville han enten ha blitt forkastet for å være helt

uvitende, eller Gud ville ha blitt latterliggjort for ikke å ha kunnskap om tingene, som Han hevder å ha skapt. Siden den Hellige Qur'ânen er en universell bok for alle tider, kunne den aldeles ikke ha unnlatt å nevne dette temaet, ellers ville folk av senere tid, slik som vår, rettmessig ha klandret den for ikke å besitte noen kunnskap om universet. Den Hellige Qur'ânen møter denne utfordringen helt og holdent ved å omtale fjell i det følgende vers, presentert som svevende eller seilende som skyer, mens folk oppfatter dem for å være stasjonære:

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَمَدًا وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ

"Og du ser fjellene, som du tror er grunnfestede, forsvinne som skyer svever (over himmelen)" Sûra Al-Naml (kap. 27: v. 89).

Selvfølgelig ville ikke fjellene sveve hvis ikke jorden beveget seg med dem. Men formen brukt i verset er av fremtid - "Muzâria" - som er felles for både kontinuerlig nåtid og fremtid. Så verset kan oversettes som: "Fjellene beveger seg bestandig i en seilende bevegelse uten å anstrenge seg det minste". Det kan også oversettes som: "Fjellene vil bevege seg som om de seilet". Folk på den tid kan ha søkt tilflukt i dette andre alternativet, men de glemte da å ta hensyn til en annen del av det samme verset, som sier: "Mens dere tror at de er grunnfestede". Hvordan kunne mennesket, i en hvilken som helst tid, tro at fjellene var stasjonert hvis de plutselig begynte å bevege seg? Beskrivelsen av deres bevegelse etterlater intet rom noe sted for noen til å leve på jorden, og i ro betrakte det utrolige fenomenet nevnt i verset.

Logisk sett vil derfor den eneste gyldige oversettelsen være: "Mens dere oppfatter fjellene for å være grunnfestede, er de

faktisk bestandig i bevegelse". Det er mange slike eksempler som kan siteres fra Qur'ânen, men jeg har allerede illustrert dem i et annet av mine foredrag med tittelen: "Rasjonalitet og Åpenbaring i relasjon til Kunnskap og Sannhet". Enhver leser interessert i videre studium kan refereres til denne.

Vi vet med sikkerhet at under den fjerne fortiden da Vedaene ble åpenbart til gavn for folket i India, kjente inderne lite til verdenene som lå bortenfor havene. Slik at det ikke er nevnt noe om noe land eller folkeslag utenfor India, over de naturlige grensene med Himalaya-fjellene på den ene siden, og havene på den andre. Stillheten i Vedaene om emnet kan være passende og velforstått stillhet fra Guds side. Det må bli gjort klart at de fakta som nevnes i guddommelige bøker, er av to kategorier. Den første kategorien omfatter fakta fra denne verden, som kan forstås og bekreftes av alle mennesker, uansett hvilken religion de måtte tilhøre. Disse er fakta som vi henviser til i ovenfornevnte diskusjon. Når det gjelder fakta som tilhører de utenomverdslige tingene, kan hvem som helst påstå hva som helst om dem, fordi de ligger utover menneskelig rekkevidde for bekreftelse.

Likevel, til tross for forskjeller, er de grunnleggende likhetstrekk alltid sporbare hvis man graver dypt i studiet av originale bøker. Som en arkeolog kan rekonstruere designen av den originale planen ved å studere ruinene, på samme måte bør det ikke være vanskelig for en skarp observatør å lese budskapet om Enhet, selv gjennom slør av tåke og yr, skapt av tilhengere av religionene etterhvert som de beveger seg bort fra tiden til de grunnleggende profetene.

Vi har nevnt kort noen forskjeller som ble intensjonelt planlagt,

til forskjell fra de som utkom fra menneskelig interpolasjon. For å illustrere det fornevnte, kan vi henvise til Torahens lære, som ser ut til å frata jødene mulighet for tilgivelse. For en vanlig observatør, fra det fordelaktige synspunkt av moderne tid, vil det heller virke som en ugudelig lære, ubalansert i hevners favør. Likevel vil en nærmere gjennomgang av krav av den tiden, presentere læren i et helt annet lys. Vi vet at Israels barn, under påtvungede og despotiske regler av Faraos, var berøvet alle sine fundamentale menneskerettigheter. De ble tvunget til å leve et liv i fornedrelse og slaveri, som på ingen måte gjenkjente deres rett til å forsvare seg selv og slå tilbake til undertrykkeren.

Omtrent to århundrer av slik ynkelig livsførsel hadde faktisk berøvet dem for deres oppriktige edle humane kvaliteter. De ville mye heller gi opp deres rett til å hevne i tilgivelsens navn - bare et annet navn på fullstendig feighet. Hadde de fått et klart valg om å enten hevne eller tilgi, ville det ha vært få av dem som hadde tort å ta det første valget. På den måten er læren av Torahen, selv om den tilsynelatende er hard og for mye ensidet, helt fullkommen i forhold til datidens krav. Det var en syk tilstand som var ment å bli kurert med den bitre pillen av dette påbudet.

Omtrent tretten århundrer med praktisering av nådeløs hevn, hadde sannelig herdet isrealittenes hjerter til stein. Det var på dette tidspunktet at Messias kom, som selv var personliggjort tilgivelse, kjærlighet og beskjedenhet. Hadde Gud skjenket jødene på hans tid mulighet for tilgivelse og hevn, ville de utvilsomt ha valgt gjengjeldelse, uten engang å drømme om tilgivelse. Spørsmålet som oppstår er så hva burde den perfekte læren være relevant til Jesu tid? Tilgivelse selvfølgelig, men uten valget av gjengjeldelse. Dette er akkurat det som skjedde. Denne

illustrasjonen gjør det klart mer enn nok at visse læresetninger, som tilsynelatende er motsigende, tjener ofte samme hensikt og arbeider harmonisk, så langt Guds plan angår. Hensikten er den sykes helbredelse, som kan trenge forskjellige medisiner til forskjellige tider.

PROFETENE

Den fjerde grunnleggende trosartikkelen i Islâm er troen på alle profeter. Denne artikkelen er faktisk en logisk konklusjon av den tredje. Den samme filosofien som understreker troen på alle Bøker, nødvendiggjør også troen på alle profeter. Den Hellige Qur'ânen omtaler mange profeter, der flertallet tilhørte rekken som kom fra Midtøsten, fra Adam og frem til Muhammads (s.a.) tid. Men det finnes visse unntak fra denne regelen. Det er to ting som er spesielt nevnt i Qur'ânen i forbindelse med dette emnet:

a) Selv om navn og kort historie til en del profeter ble åpenbart Islâms hellige Grunnlegger, er ikke listen på noen måte fullstendig. De nevnes som eksempler og det finnes svært mange profeter som ikke står nevnt i Qur'ânen.

b) Blant rekken av profeter som omtales spesifikt, er det visse navn som ikke ser ut til å tilhøre Israels profeter. Mange fortolkere er derfor blitt tilbøyelige til å tro at disse profetene er ikke-arabere, som er inkludert i rekken kun for å representere den ytterlige verden. Dhul-Kifl er forresten et navn nevnt i rekken av profetene, som er helt ukjent i arabiske og semittiske referanser. Noen lærde synes å ha sporet dette navnet til Buddha, som kom fra Kapîl, som var hovedstaden i en liten stat på grensen mellom India og Nepal. Buddha tilhørte ikke bare til

Kapîl, men ble ofte referert til som "av Kapîl" også. Det er nettopp det som er ment med ordet "Dhul-Kifl". Man må huske at konsonanten "p" ikke finnes på arabisk, og det nærmeste man kommer er "fa". Så, Kapîl oversatt til arabisk blir Kifl.

Bortsett fra bevisene i den Hellige Qur'ânen, finner vi en referanse som er kontroversiell blant kommentatorer. Det er en tradisjon rapportert fra den Hellige Profeten (s.a.) som omhandler en indisk profet med navn. I hans egne ord:

«كَانَ فِي الْهِنْدِ نَبِيًّا أَسْوَدَ اللَّوْنِ اسْمُهُ كَاهِنًا.»

"Det var en Guds profet i India som hadde mørk hudfarge og hans navn var Kahan"*.

Nå vil enhver kjenner av de indiske religioners historie umiddelbart forbinde denne beskrivelsen med Herren Krishna, som er nøyaktig beskrevet i hinduistisk litteratur, som en med mørk hudfarge. I tillegg er tittelen "Kanhaya" lagt til hans navn Krishna. Kanhaya inneholder de samme konsonantene k, n, h, som navnet Kahan. Dette er på ingen måte en ubetydelig likhet. Men om noen ikke-araber profet blir nevnt med navn eller ikke, er kun en akademisk diskusjon. Det er på den andre siden ingen tvil om at den Hellige Qur'ânen ikke bare pålegger enhver muslim å tro på alle profetene, men den informerer oss klart om at i hver region av verden og til alle tider har Gud oppreist sendebuder og profeter.

---

* "Tarikh-i-Hamdaan Dailami" Baab-ul-Kaaf.

Se Pocket book side 854 av Malik Abdur Rehman Khadim, 6. utgave, publisert i 1952.

Denne prinsipielle troen på sannheten av profeter, som var grunnleggere av sin tro og også på de underordnede profeter fra andre religioner, er en unik deklarasjon av Qur'ânen, som man ikke finner i noen andre guddommelige bøker. Den kaster lys over skapelsens allmenngyldighet såvel som Islâms. Hvis Qur'ânens påstand om å være en lære for hele verden er sann, må den også erkjenne alle profeters sannhet. Ellers vil tilhengerne av så mange forskjellige religioner ikke finne noen bro som binder dem sammen med Islâm.

Det å erkjenne sannheten av samtlige Bøker, og det å erkjenne sannheten til alle profeter, er en revolusjonerende deklarasjon som har mange fordeler for mennesket som helhet. Blant annet rydder denne veien med stor styrke for interreligiøs fred og harmoni. Hvordan kan man ha fred med tilhengere av andre religioner hvis man oppfatter dem som bedragere, og hvis man monopoliserer sannheten til kun å gjelde de som er av ens egen tro?

Det er en universell observasjon at tilhengerne av forskjellige religioner vet svært lite om de doktrinelle sidene ved deres egen tro. Det er den etablerte presteskap eller andre ledere som ser ut til å være i besittelse av religiøs kunnskap, og det er til disse vanlige folk henvender seg når de søker religiøs veiledning. Slike ledere er langt mer følsomme for spørsmål om deres profeters og guddommers ære enn de faktisk er av Gud og Hans ære.

Bortsett fra Islâm bærer ingen guddommelige bøker av andre religioner vitnesbyrd om sannheten til andre religioners grunnleggere. Mangelen på å erkjenne sannheten til profeter andre enn deres egne har isolert religioner fra hverandre. Enhver

hevder at sannheten er monopolisert til dem, og ser på andre profeter enn deres egne som løgnere. Selv om dette ikke kommer så sterkt til uttrykk i det daglige livet, forblir den harde virkeligheten den, at hvis noen tar sin tro på alvor, må de betrakte alle andre religioner som falske, selv deres opphav. Det er umulig å tenke seg en kristen, en ekte troende i kristendommen slik han oppfatter den i dag, som vil vitne for sannheten til Buddha, Krishna og Zoroaster. Spesielt er det kristne standpunktet, med tanke på Islåms hellige Profet (s.a.), akkurat lik det ovennevnte; de er nødt til å utrope ham som en løgner, ellers er det eneste alternativet for dem å bli muslimer. Orientalistene, når de diskuterer dette emnet, har alltid hatt denne klare innstillingen, og mange blant dem har gått så langt at de viser åpen fiendskap mot Islåms grunnlegger, på det grunnlag at han må være en falsk profet. Det samme gjelder for de andre religioner.

Selv om vi til daglig ikke ser slike klare eksempler på uhøflighet og fornærmelse, er det slik at om man holder sine oppfatninger til seg selv eller uttrykker dem åpent, forblir barrierene fremdeles der. Det er klart utfra dette at tilhengerne av alle religioner har sinnsisolert seg fra alle andre, og skillett mellom sannhet og løgn, rett og galt, lykkes i å forhindre en religiøs harmoni som er så nødvendig for mennesket i dag.

Selvfølgelig finnes det siviliserte og utdannede kristne i verden, som av høflighet ikke ville fornærme muslimer ved å erklære den hellige Profeten (s.a.) av Islâm for løgner. Likevel har de kristne intet valg, ifølge deres tro, enn å forkaste sannheten til Islåms hellige Grunnlegger. Hva en muslim angår, er saken totalt annerledes. Når han omtaler Jesus Kristus, Moses, Krishna eller Buddha med ærbødighet og kjærlighet, gjør han det fordi han ikke

har noe annet valg. Det er en grunnleggende del av hans tro å ikke bare fremvise menneskelig høflighet, men han må oppriktig tro på deres sannhet og ære. I lys av dette ser vi at denne trosartikkelen ser ut til å ha viktighet av globale dimensjoner. Denne etablerer interreligiøs fred og harmoni, og skaper en virkelig atmosfære av gjensidig tillit og kjærlighet. På samme måte som Guds enhet, har også denne den særegne evnen av å være uerstattelig - det finnes intet annet alternativ.

Den utlovede Messias, Hadhrat Mirza Ghulam Ahmad (a.s.) av Qadian, har summert Islâms tro på andre profeter som følger:

"Et av prinsippene, som danner grunnlag for min tro, refererer til de etablerte religionene i verden. Disse religionene har blitt møtt med vid aksept i forskjellige regioner av jorden. De har ervervet en tidsmål, og har oppnådd et stadium av modenhet. Gud har informert meg, at ingen av disse religionene var falske ved deres opphav, og ingen av profetene, løgnere" (oversatt fra engelsk "An elementary study of Islam"; original urdu: "*Tohfa Qaisarija*", s. 256, *Rôhânî Khazâin* (Åndelige Skatter), bind 12).

"Dette er et skjønt prinsipp, som fremmer fred og harmoni, og som legger grunnlag for forsoning, og som hjelper den moralske tilstanden av mennesket. Alle profeter som har opptrådt i verden, uten hensyn til om de dvelte i India eller Persia eller Kina, eller i noe annet land, vi tror på sannheten av dem, alle og enhver" (oversatt fra engelsk "An elementary study of Islam"; original urdu: "*Tohfa Qaisarija*", s. 259, *Rôhânî Khazâin* (Åndelige Skatter), bind 12).

Ved fastsettelse av dette faktumet at det må ha vært profeter over

alt i verden og til alle tider, som stammet fra Gud, ser stadiet ut til å være avsatt for en universell profets komme. Å godta en universell profet krever gjensidighet. Når de forventer at andre skal tro på noen de anser for å være sann, blir det selvsagt lettere hvis man selv bærer vitnesbyrd om sannheten til hellige folk, som de andre har fast tro på.

Islâm legger derfor grunnlaget for universaliteten av en enkel profet. Så Qur'ânens påstand om at den hellige Profeten (s.a.) ble oppreist, ikke bare for Arabia, men for hele menneskeheten er basert på en fornuftig filosofi. Vi finner nevnt i alle religioner en utopisk fremtid eller en gylden tidsalder der hele menneskeheten vil samles under det ene flagg. Men det ser ikke ut til at noe grunnlag er lagt for menneskets forenelse i dets tro og dogmer. For første gang i religionenes historie banet Islâm veien for en universell religion ved å erklære, at alle verdens folk til forskjellige tider ble velsignet med adventen av guddommelige sendebuder.

Ifølge den Hellige Qur'ânen er profetdømmets institusjon universell og tidsløs. Det er to uttrykk som er brukt for å indikere den samme kategorien, men det er en liten forskjell mellom dem. Uttrykket *An-Nabî* inneholder en bibetydning av profeti. De som Gud utvelger som Sine representanter blir velsignet med kunnskap om visse viktige hendelser i fremtiden. De blir også fortalt hendelser fra fortiden, som ikke er kjent for folket, og hans kunnskap om dem fremstår som et tegn på at han blir informert av et Allvitende Vesen. En slik profeti etablerer profetenes sannhet slik at folk kan underkaste seg dem og godta deres budskap.

Det andre uttrykket i forbindelse med profeter er, *Al-Rasôl* eller sendebud. Dette uttrykket refererer til de deler av profetens åpenbaringer som omhandler viktige budskap, som må overleveres til menneskeheten på vegne av Gud. De budskapene kan gå utpå ett nytt sett med lover, eller rett og slett advare folk mot deres fortidige feil i forbindelse med de allerede åpenbarte lover.

Begge disse funksjonene faller sammen i en og samme person, og på den måten kan vi si at alle profeter er sendebuder, og alle sendebuder er profeter.

Ifølge Islâm er alle profeter mennesker, og ingen besitter overmenneskelige egenskaper. Hvor enn profeter tillegges mirakler som indikerer deres overmenneskelig karakter, forkaster Qur'ânen dette i klare ordlag. Det å oppreise de døde er et av slike mirakler som tillegges enkelte profeter. Selv om slike forskrifter er å finne i mange guddommelige eller religiøse skrifter, skal de, ifølge Qur'ânen, ikke tas bokstavelig, men har et metaforisk innhold. Det tillegges forresten Jesus (a.s.) at han oppreiste de døde til et nytt liv. Men den Hellige Qur'ânen sier det samme om den hellige Profeten Muhammad (s.a.), de samme ordene brukes om hans mirakel av åndelig gjenopplivning. Det samme er tilfellet med skapelsen av fugler med leire og senere forårsake dem til å fly i Guds navn. Disse fuglene er bare mennesker som er skjenket evnen til å fly åndelig, noe som ikke er tilfellet med verdslige mennesker.

Ingen profet er skjenket et usedvanlig langt liv, som skiller ham fra og setter ham over brorskap av profeter, som han tilhører. Heller ikke er det nevnt noen profet som er blitt oppreist

kroppslig for å tre tilbake til det fjerntliggende i universet. Der noe slikt nevnes, er det kun en åndelig oppreisning som er ment, og ikke en kroppslig, noe Qur'ânen kategorisk erklærer er imot profetenes karakter. Da Islâms hellige grunnlegger ble befordret av Bokens folk om å fysisk oppreise til himmelen og tilbakebringe en Bok, var svaret som Gud lærte ham simpelthen dette:

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا

"Si: Hellig er min Herre (og fri for alle mangler). Jeg er bare et menneske, et sendebud" Sûra Banî Isrâ'il (kap. 17: v. 94).

Dette svaret forkaster alle påstander om andre profeter som oppfattes for å ha blitt fysisk oppreist til himmelen. Argumentet implisert i dette svaret er at intet menneske og ingen profet kan stige kroppslig til himmelen, ellers kunne Profet Muhammad (s.a.) også ha gjentatt det samme mirakel. Vektleggingen på profetenes menneskelige karakteristikk og begrensninger, er et av de mest vakre trekk ved den fundamentale islamske lære. Profeter opphøyes over andre medmennesker ikke fordi de var begavet med overmenneskelige kvaliteter, men kun fordi de bedre benyttet de kvaliteter som var gitt dem. De forble mennesker selv om de var oppreist til store åndelige høyder, og deres oppførsel på den måten er uetterliknelig av andre mennesker.

Angående emnet om profetdømmets kontinuitet, hevder Islâm bestemt at den hellige Profeten (s.a.) av Islâm er den siste av de lovbringende profetene, og at Qur'ânen er den siste lovgivende guddommelig Bok, perfektjonert og beskyttet til tidens ende. Det er åpenbart at en Bok som er fullkommen og også beskyttet mot interpolasjon, overgår forandring. Ingen forandring er berettiget

på begge punkter. Så lenge en bok er fullkommen og beskyttet mot menneskelig interpolasjon, kan ingen forandring rettfærdiggjøres.

Så langt det gjelder ikke-lovgivende profetdømme, er muligheten for dens fortsettelse tydelig nevnt i Qur'ânen. Også her er det klare profetier om den hellige grunnleggeren av Islâm og i den Hellige Bok - Qur'ânen. Følgende vers av Sûra Al-Nisa etterlater ingen tvil om dette:

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ

"Og den som adlyder Allah og dette Sendebud - slike skal være blant dem Allah har vist Sitt velbehag, nemlig: profetene, og de sannru, og martyrene, og de rettfærdige" Sûra Al-Nisâ (kap. 4: v. 70)

Kort sagt er Islâm erklært i Qur'ânen som den siste perfekte religionen til gagn for menneskeheten, etter hvilken ingen ny lære vil bli åpenbart, som opphever Islâms lære. Heller ikke vil det bli født noen ny uavhengig profet utenfor Islâms rammer; en eventuell ny profet vil være fullstendig underordnet den hellige Profeten Muhammad (s.a.).

Profetene kom alltid for å overlevere et budskap. Det budskapet var ikke begrenset til kun å dekke trosområder, men dekket også områder av utøvelse og utførelse av trossetninger. Lærene deles inn i to hovedkategorier.

- 1) Hvordan forbedre sitt forhold til Gud?
- 2) Hvordan te seg i forhold til sine medmennesker?

Disse to kategoriene dekker faktisk alle aspekter ved religiøse lover. Vi kan her ikke inngå i noen detaljert diskusjon om hvordan denne oppgaven utføres til perfeksjon i Islâm, men det ville kanskje være passende å illustrere noen få viktige trekk ved denne læren med universell karakter.

BØNN

Tilbedelse er felles for alle religioner. Det som skiller er bare måten dette gjøres på. Det unike med den islamske måten å be på, er at den inneholder trekk fra de tilbedelsesformer funnet i andre religioner. Noen ber til Gud i stående stilling mens andre gjør det sittende. I noen religioner ihukommer folk Gud ved å knele til Ham, mens andre nedkaster seg for Ham. Noen står foran Hans åsyn med follede armer mens andre gjør det med armene hengende ved deres side. Kort sagt; det er ingen enkel tilbedelsesmåte felles for alle religionene som helhet. Det er likevel fascinerende å legge merke til at Islâm instruerer sine tilhengere angående utøvelsen av bønner så grundig, at alle bønnestillinger funnet i andre religioner er symbolsk representert i den islamske bønner. Dette ser ut som enda et fremskritt i retning av innføring i en tid med en universell religion.

Den islamske bønnens institusjon er et høyt utviklet system som dekker alle menneskelige behov. I utgangspunktet bør det ihukommes at hensikten med bønner ikke bare er å bøye seg for et høyere vesen, og å utøve en hyllest for Hans storhet, som om Gud skapte mennesket kun for å tilfredsstille Sin egoistiske lyst

av å bli lovpriset. Alle årsaker nevnt i forbindelse med bønnens filosofi og måten en muslim skal føre sin bønn på, gjør det helt klart at kun tilbederen drar nytte av fordelene ved bønningen, og det kan på ingen måte anses som en gunst for Gud. Den Hellige Qur'ânen erklærer at Gud ikke har noe behov for å bli lovpriset av menneskene. Han er så fremragende i Sin edelhet og så Opphøyet i Sin karakter, at lovprisningen fra Hans skapninger ikke tilfører noe som helst til Hans storhet og majestetiskhet. Islâms hellige Profet (s.a.) nevnte ved en anledning at hvis hele menneskeheten hadde snudd ryggen til Gud og begått de verst mulige synder, alle og enhver, ville de ikke forminske Hans universelle storhet selv så mye som når man dypper en skarp nål i et umåtelig hav; vannet en finner festet til overflaten av nålen, ville være langt større enn det hele menneskehetens synder kunne frata av Guds ære.

Så tilbedelse i den Hellige Qur'ânen er foreskrevet kun for tilbederens skyld alene. Dette er et enormt emne, og vi kan kun illustrere noen få punkter i relasjon til dette slik det er nevnt i den Hellige Qur'ânen og tradisjonene til den hellige Profeten av Islâm.

Ihukommelse av Gud og reflektering over Hans attributter under bønningen hjelper mennesket i å rense sjelen, og bringer det mer og mer i harmoni med Guds natur. Dette er midtpunktet i den islamske bønningen. Mennesket ble skapt i bilde av dets skaper og må alltid streve for å oppnå nærhet til Ham. Dette er en lære i edelhet som er endelig. De som trener seg selv til å tenke som Gud og handle som Ham, innenfor de menneskelige begrensninger, forbedrer seg hele tiden i sitt forhold til alle andre mennesker og også andre former for liv.

I menneskelig sammenheng kan dette forstås bedre ved å studere en mors holdning overfor sine barn. For en som virkelig oppnår nærhet til sin mor, vil alt som moren har kjær, naturligvis også bli kjær for ham. Det å erverve Skaperens holdning er som å erverve en artists holdning til sitt verk. Det er derfor umulig å være nær Gud og samtidig distansere seg fra Hans skapelse. Igjen, uttrykket brukt om tilbedelse i Qur'ânen er utledet av et ord som er så betydningsfullt og forskjellig fra tilsvarende uttrykk i andre religioner. *Ain, Be, Dal* ("a", "b", "d") er de tre hoved bokstavene, som har grunnbetydning av slaveri. På samme måte som en slave mister alt til sin herre og følger ham på alle områder, må tilbederen i Islâm gjøre det samme i sitt forhold til Gud. Infinitiv brukt om tilbedelse har bibetydning av å følge i fotsporene til noen. Dette er den ultimate imitering av Guds attributter. Qur'ânen sier i tillegg:

إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

"For bønner holder visselig (mennesket) borte fra skjendige tanker og alt det onde" Sûra Al-'Ankabût (kap. 29: v. 46).

Dette verset har både positive og negative meninger, begge er høyt essensielle for å utvikle ideell menneskelig oppførsel. Slik at i dens negative betydning, bistår bønner med å frigjøre tilbederen fra alle type synder. I dens positive betydning utdanner den tilbederen, foredler hans karakter og dyrker hans evner til en slik edelhet at han blir verdig av å ha forbindelse med Gud.

Et annet område som er veldig viktig i dette henseende, er den rolle bønner spiller i utviklingen av ens sjel. Ifølge Islâm kan ethvert menneskets sjel i forhold til dens kjødelige

menneskelegemet sammenliknes med barnet i morens livmor. Det å føde et friskt barn forutsetter så mange påvirkninger, som konstant overføres til embroyen, og til barnet ved et senere tidspunkt. Hvis morens influering er usunn, vil barnet bli født arvelig syk. Er påvirkningen sunn derimot, vil barnet bli født til å nyte en god helse. Av alle påvirkende faktorer, som virker for å frembringe og modifisere en menneskesjel, er bønnen den viktigste enkelt faktoren.

Den islamske bønnens institusjon er rik på så mange dypsindige lærer, som man selv ikke finner delvis i andre religioner. Islâm oppfordrer både til forsamlingsbønn og individuell bønn. Forsamlingsbønner blir holdt på en måte som er utrolig godt organisert og meningsfull.

Det er en leder, som leder forsamlingen under alle slike bønner. Denne lederen er ikke en ordinær prest; enhver som folk betrakter verdig for denne oppgaven blir utvalgt til "Imâm". Forsamlingen oppfordres til å stå bak Imâmen i helt rette rekker, enhver tilbeder stående ved siden av andre, med skulder mot skulder, uten noe avstand mellom to tilbedere. De følger så Imâmen fullkomment i alt det han gjør. Når han bøyer seg, bøyer de seg, når han reiser seg, reiser de seg. Når han nedkaster seg, nedkaster de seg. Selv hvis Imâmen gjør en feil, og ikke korrigerer, selv etter en påminnelse, må alle tilbederne gjøre det samme. Å stille spørsmålstegn ved Imâmen under bønnen er ikke tillatt. Alle, uten unntak, vender seg i samme retning, mot det første Huset for tilbedelse, bygd til gagn for menneskeheten. Ingen tillates å reservere en spesiell plass bak Imâmen, i dette henseende blir rik og fattig behandlet med absolutt likhet, og det samme gjelder de gamle og unge. Den som kommer til moskéen før andre, har

førsterett til å sitte hvor han enn måtte ønske. Ingen har rett til å forflytte andre fra plassen de besitter, unntatt av sikkerhetsmessige grunner osv., i så fall blir det en administrativ oppgave. Så det islamske systemet for bønner er ikke bare rik på den åndelige instruksjon, men også på forholdsmessig og organisasjonsmessig opplæring.

Alle moskéer frekventeres fem ganger daglig, en oppgave som virker overkrevende for det vanlige mennesket. Dette aspektet bør videre utarbeides for å gi et mer omfattende bilde av rollen forsamlingsbønnen spiller i muslimenes livsførsel. I et idealistisk muslimsk samfunn, der moskéene ligger innenfor rekkevidde for nesten alle borgere, blir de fem forsamlingsbønnene selvfølgelig en rutine i alle muslimenes liv. Middagsbønnen, som vanligvis er mer problematisk, blir i muslimske samfunn holdt under middagspause fra jobb. Så det er ikke bare en lunsj pause, men den blir en smule utvidet for å imøtekomme utførelse av bønner også. Den neste bønner etter middagsbønnen, er ettermiddagsbønnen, som utføres nesten umiddelbart etter tilbakevendelsen fra en vanlig dagsjobb. Deretter er ingen bønn tillatt til etter solnedgangen. Tiden mellom disse to bønnene brukes til utendørs aktiviteter, som idrett, handle, besøke venner og bekjente, osv. Dette er en tidsperiode for avslapping, hvor bønner praktisk er forbudt, bortsett fra stille ihukommelse av Gud som blir et konstant trekk ved enkelte troende. Etter solnedgangen begynner en troendes natt med solnedgangsbønnen, etter hvilken det igjen er tid for å slappe av, spise, osv. Før man går til sengs avslutter man kvelden med den siste bønner som kalles *'Isjâ*. Det frarådes å holde seg våken etter *'Isjâ* for å delta i unyttige aktiviteter som sladder og tomtale osv.

Muslimere oppfordres til å erverve seg en vane av å legge seg tidlig og stå opp tidlig. Dagen, neste morgen, begynner rutinemessig i den korte tiden før soloppgang. Bønnen som holdes ved enden av natten, kalles *Tahadjud*. Den er ikke obligatorisk, men en frivillig bønn som legges stor vekt på. Daggry glir inn i tiden for morgenbønnen, kalt *Al-Fadjr*. Frivillige bøtter anbefales ikke i tiden mellom Fadjr og soloppgang, av åpenbare grunner. Frem til *Zohar*, middagsbønnen, er kun to frivillige bøtter nevnt, ellers forventes at tiden før *Zohar* blir brukt på vanlige daglige aktiviteter.

Betraktende bønnens institusjon i Islâm fra en annen vinkel, er det forbløffende å legge merke til hvor godt organisert, disiplinert og omfattende den er. Det er visse forsamlingsbøtter hvor resitasjon av Qur'ânen utføres med høy, hørbar røst, i en halvsyngende tone, som ikke helt bekrefter konseptet av synging, men som likevel har en rytmisk tone som er svært gjennomtrengende. Den hellige Profeten (s.a.) formanet også at tonen, med hvilken resitasjonen av Qur'ânen finner sted, burde ha et preg av sorg over seg, den gjør den mer rørende og meningen av versene synker dypere ned i hjertets dyp. I noen av bønnene, spesielt middags- og ettermiddags-bønnen, er det ingen høytlesing; dette passer godt med den generelle dagsstemningen. Selv fuglene opphører å synge i disse tidlige timene av ettermiddagen, og det pleier å være en sfære av stillhet som dekker lurveleven av arbeidet. Morgenbønnen, bønnen som holdes etter solnedgang, og bønnen etter at mørket har falt, inkluderer alle tider der høylydt resitasjon av versene er rutinemessig praksis.

Bønnen kan videre inndeles i to kategorier. På samme måte som forsamlingsbøtter, er også individuelle bøtter tillagt stor vekt.

Under forsamlingsbønner hyller samfunnet Gud kollektivt og åpent. I individuelle bønner er det det private som vektlegges, og det bør ikke gjøres noe forsøk på å fremvise slike bønner for andre. Likeledes skal bønnen, som holdes sent på natten, holdes i helt private omgivelser. Medlemmer av samme husstand prøver å finne hvert sitt sted, og selv mann og kone prøver å holde deres bønner atskilt, slik at forholdet til Gud blir en høyst personlig sak.

Det er blitt observert at institusjonen av de fem obligatoriske forsamlingsbønnene har fungert veldig bra, over 1400 år eller noe sånt, for beskyttelse og preservasjon av denne hellige institusjonen. Moskéene har spilt en avgjørende rolle i å holde denne edle institusjonen i live. De tjener også som utdanningssentere for både unge og gamle, og gjennom historien har de spilt den mest fremstående rollen i religiøs opplæring og instruksjon.

Tilbedelsesplassene i Islâm, både kollektive og private, blir holdt usedvanlig rene. Det forventes av alle at de tar av seg skoene før de trer inn på slike steder. Til tross for at den bedende under enhver bønn berører gulvet med pannen for korte og lengere perioder av gangen, er det overraskende at ingen hudsykdom aldri har blitt overført fra panne til panne i det muslimske samfunnet. Noen tillegger dette høye standard av renslighet, og andre til Guds velsignelser, uansett er dette et velobservert faktum.

Så langt det gjelder bønnens innhold, er det av to typer:

- 1) En formell og rutinemessig resitasjon av vers fra Qur'ânen, og andre bønner, som er gjort obligatoriske på Qur'ânens språk,

altså arabisk. Alle tilbedere forventes å vite betydning av det de resiterer, for ellers vil de berøve seg selv de viktige fordelene, som de kan dra fra den meningsfylte resitasjonen. Det vil gjøre denne diskusjonen for lang hvis vi skulle ha gått i detaljer av innholdet, men lesere som er interessert i videre studium, kan alltid oppsøke aktuell litteratur.

2) Til den andre kategorien hører de individuelle bønnen på ens eget språk, hvor vedkommende er fri til å be som det behager ham. Denne andre kategorien er kontroversiell på den måten at mange lovskoler forbyr slike vaner, og insisterer på resitasjon kun av den foreskrevne form, uten hensyn til om tilbederen forstår den eller ikke. De setter likevel pris på behovet for private og personlige bønnen, så de foreslår bønn på ens eget språk etter den formelle bønnens avslutning, og ikke under dens utførelse. Vi ahmadi-muslimere, anbefaler og praktiserer det første alternativet av å be til Gud slik det behager vedkommende, under den formelle bønningen.

Slik vi her klart har vist, er den islamske bønnens institusjon høyt utviklet, og det forventes av individet å be fem ganger daglig, både individuelt og i forsamling med andre. Den islamske bønningen spiller altså en viktig rolle i en muslims liv, og i den åndelige og moralske oppdragelse av den enkelte.

Å GI UT FOR ALLAHS SAK

Når det gjelder almisser og andre menneskekjærlige veldedigheter, virker det som om alle religioner fremmer dette på en eller annen måte. I noen religioner er det å gi ut for Allahs sak, institusjonert ved oppkreving av en veldefinert tiendedel. I

andre er metoden lagt opp til den enkeltes frivilje om hvordan og hvor mye som skal gis. Igjen, på dette feltet, kommer universaliteten til de islamske læresetninger beviselig frem, når det foretas ett grundig studium av emnet utfra Qur'ânen og tradisjonene til den hellige Profeten av Islâm (fred være med ham). Dette emnet er så enormt, at det dekker alle mulige områder av interesse for mennesket.

Vi finner i Islâm en institusjonell måte såvel som ikke-institusjonelle måter å gi ut på, med deres respektive sfærer veldefinert. Men Islâm lar det ikke være nok med det. Den beskriver alle mulige krav og forklarer deres relative viktighet. Islâm går enda lengere ved å instruere mennesket til å gi ut for Allahs sak, betraktende alt det som skal gjøres og ikke gjøres ifølge Qur'ânen. Den Hellige Qur'ânen er veldig klar om hvilken utgivelse for Allahs sak vil Han finne velbehag i, og hvilken vil bli forkastet. Som sagt er dette emnet så enormt, at det er utenfor omfanget av dette korte foredraget å dekke ethvert aspekt ved det. En ting er likevel klar, at karakteristikken av universalitet ved denne læren, blir mer og mer åpenbar etterhvert som man nærmer seg roten og ånden i dette viktige emnet. Islâm definerer også klart de forbruksområder for slike foreskrevne religiøse almisser og etterlater ingen tvil.

HADJDJ

Et annet eksempel, som demonstrerer universaliteten av islamske påbud når det gjelder utøvelse av religion, er instansen av Hadjdj - valfarten. Igjen finner man institusjon av valfart i alle verdens religioner, men stedene for valfart er spredt rundt omkring i et eller flere land. Man finner ikke et eneste sentralt sted, som alle

tilhengere av en religion skal besøke minst én gang i løpet av sitt liv. I Islâm finner vi utrolig nok et slikt sted i Makka, hvor muslimer fra hele verden forventes å samles, og bruke ca. ti dager helt hengitt til Guds ihukommelse. Pilegrimene kommer fra alle land, alle nasjoner, alle raser og alle aldersgrupper. Menn, kvinner og barn, samles alle én gang i året for et fantastisk stevne, hvor antallet noen ganger kommer opp i flere millioner. Denne store fremvisningen av universalitet er ikke å finne i noen annen religion. Altså alle de fingre, som reiste seg pekende på forskjellige områder av den islamske lære, peker alle mot det samme budskap av forenelse av menneskeheten på jorda under Guds Enhet.

Institusjon av pilegrimsferd kan spores tilbake til Abrahams tid, fred være med ham. Men det finnes klare uttalelser i Qur'ânen, som beskriver den som en eldgammel institusjon, som har sitt opphav fra den uminnelige tiden når det første Gudshus ble bygget i Makka. I forhistorisk tid ble Makka uttalt som Baka, så den Hellige Qur'ânen henviser til at det første Huset ble bygget ikke i Makka, men i Baka. Det blir også kalt *Bait-ul-'Atîq*, eller det eldste Huset. Abraham oppreiste det fra ruinene, som han oppdaget under guddommelig veiledning, og om hvilket han ble pålagt av Gud å gjenoppbygge med hjelp fra sin sønn, Ismael. Dette er det samme stedet hvor Abraham etterlot sin kone Hagar og spesønnen Ismael, igjen under guddommelig veiledning. Men arbeidet på Guds Hus måtte vente oppmerksomhet til Ismael vokste opp og hadde noe å bidra med. Så arbeidet de begge sammen for å gjenoppbygge Huset, og påbegynne institusjon av pilegrimsferd.

Mange ritualer, utført under pilegrimsferden, stammer fra de

tidlige dagene da Guds Hus ble rekonstruert, og noen går enda lenger tilbake. Forresten, løping mellom Safâ og Marwah, to små fjell i nærheten av Guds Hus, blir gjort for å minne Hagars søken etter noe tegn på menneskelig nærvær for å kunne hjelpe henne og hennes sønn i deres nødige timer. Barnet blir beskrevet ved at det var blitt meget svak av tørste, og sparket i jorden med helene i desperasjon. Det sies at der sprang en kilde frem, som eksisterer den dag i dag i en eller annen form, og vannet i brønnen, som senere ble lagt rundt dette stedet, betraktes som velsignet vann. De fleste pilegrimer, som utfører Hadjdj, prøver å ta med seg litt av vannet derfra, som velsignelse til deres familie og venner.

Det er også andre ritualer og tradisjoner som bør gis en kort forklaring. Under Hadjdj bærer ikke pilegrimene sydde klær, de kler seg heller i to løse laken. Også dette indikerer at denne tradisjonen er svært gammel. Det indikerer at institusjonen av Hadjdj begynte da mennesket ikke hadde lært selv å kle seg i plagg som var sydd. De hadde bare begynt å dekke til kroppen. I dette henseende virker det som om det er for å minne de forhistoriske menneskene, som pleide å sirkle rundt det første huset som ble bygget for tilbedelse av Gud i de halvutviklede klærne, at det samme kreves av pilegrimene. Barbering av hodet er også et viktig trekk og dette finner vi også som en universell symbol på hengivenhet blant munk, prester, hermitter og vishinuer. Dette øker universaliteten av dens karakter. Kvinner er fritatt for barbering, men må likevel klippe av en liten del av håret som en symbolsk handling. Også på steder der Hadhrat Abraham (a.s.) ihukom Gud som en beruset elsker, og opphøyet og påkalte Gud med høye rop, kreves det samme av pilegrimene på de samme stedene.

FASTE

Faste er enda en tilbedelsesform som finnes universelt i verdensreligionene. Selv om det er store forskjeller, angående måten det fastes på og forholdene rundt det, finnes den grunnleggende idéen av faste over alt. Der den ikke tydelig nevnes, er det sannsynlig at den enten kanskje er gradvis avskaffet, eller har blitt slippet opp gjennom gradvis forfallenhet i praktiseringen. Tilfellet med Buddha er et interessant eksempel. Han begynte sin søken etter sannheten med en streng form for faste, men senere blir det sagt, at han oppga denne praksisen fordi den hadde skadende effekt på hans helse. Ifølge dette kan man forstå hvorfor han sluttet, men dette indikerer på ingen måte at han oppga troen på faste. Det er kanskje derfor noen buddhister her og der, som fortsatt faster i en eller annen form.

Fasten i Islâm er en høyt utviklet institusjon og trenger å bli studert i dybden. Det er to typer av påbud i forbindelse med fasten. Den ene relaterer til obligatorisk faste og den andre til frivillig faste. Obligatorisk faste deles videre inn i to kategorier:

1. Hvert år er det en hel måned hvor det er foreskrevet muslimer over hele verden å faste. Siden denne måneden er en måne-måned, forandrer den seg årlig i forhold til sol-månedene. Dette skaper en universell balanse for tilbederne. Noen ganger er det lettere, så langt det gjelder dagene, å faste i vinter månedene i forhold til de lange vinternettene, mens i sommer månedene blir dagene lange og mer krevende. Ettersom måne-månedene stadig roterer i løpet av året, får muslimer i alle verdensdeler noen perioder med lettere faste og andre perioder med besværlig faste.

Fasten i Islâm begynner overalt ved første tegn på daggry, og avsluttes ved solnedgang. I løpet av denne perioden forventes det at en avholder seg fullstendig fra mat og drikke. Det er ikke bare den fysiske sult og tørst som utgjør en muslims faste, men nettene før begynnelsen av fasten får en langt mer viktig preg og spiller en sentral rolle i fastens institusjon. Muslimene våkner flere timer før soloppgang for individuell bønn og ihukommelse av Gud. Også den Hellige Qur'ânen resiteres i ethvert muslimsk hus, langt mer enn under vanlige dager. En større del av natten brukes altså til åndelige øvelser, som utgjør hovedessensen i fasten.

Under dagens gang, foruten å avholde seg fra mat og drikke, blir muslimer formanet til å spesielt avholde seg fra unyttig prat, krangel og strid, eller fra enhver slik beskjeftigelse som ikke er en sann troende verdig. Ingen hengivelse til sanselige tilfredsstillelse er tillatt; selv mann og hustru leder sine liv separate om dagen, unntatt formelle menneskelige forhold felles for alle mennesker.

I Islâm er almisser og omsorg for de fattige vektlagt i så stor grad at det blir en del av en muslims daglige liv. Imidlertid, når det gjelder Ramadhân, fastemåneden, kreves det av muslimer å flerdoble deres streben på dette feltet. Det blir rapportert om den hellige Profeten (s.a.), at det å gi til de fattiges sak var en rutinemessig daglig praksis med ham, som har blitt liknet med en bris, som aldri oppholdt med å bringe komfort og trøst til den trengende. Allikevel, under Ramadhân, minner oss beretterne av *Ahadith*, tradisjoner av den hellige Profeten (s.a.), at denne brisen tilsynelatende tok fart og begynte å blåse som sterke vinder. Almisser og omsorg for de fattige er lagt så stor vekt, at i ingen periode gjennom året engasjerer muslimene seg i slike

menneskekjærlige formål, som de gjør under måneden Ramadhân.

2. Annen obligatorisk faste er som oftest relatert til tilgivelse for synder av Gud. Denne omfatter også krenkelse av obligatorisk faste.

Den frivillige fasten er fremmet så sterkt at den blir til en del av den rettferdige muslims levemåte. Selv om flertallet av muslimer ikke faster utover den foreskrevne fastemåneden, faster noen nå og da, særlig når de er i vanskeligheter. Siden det forventes at bønner holdt under faste er mer produktive, holder noen folk tilleggsfaster for å fordrive sine problemer, mens andre gjør det kun for å vinne Allahs spesielle velvilje. Det er ingen grense for dette, bortsett fra at Islâms grunnlegger på det sterkeste søkte å hindre de, som hadde besverget å faste kontinuerlig for hele deres liv. Da den hellige Profeten (s.a.) fikk kjennskap til et slikt tilfelle, misbilliget han praksisen og lastet mannen for å prøve å oppnå frelse ved å påtvinge Gud sin vilje. Han fortalte personen angående at: "Bare ved å utsette deg selv for vanskeligheter eller ubehag, vil du ikke bare være ute av stand til å behage Gud, men kanskje du erverver selv Hans misfornøyelse". Han påpekte at ved å overvektlegge strenghet, er det sannsynlig at man forsømmer sin kone og barn, familie og bekjente, venner osv.

Den hellige Profeten (s.a.) minnet ham spesifikt på hans ansvar i området av menneskelige forhold. Rådet var: "Utfør din plikt overfor Gud, såvel som Guds skapelse, med rettferdighet". Til noen, etter deres innstendig pågående bønn, ga han tillatelse til å faste frivillig kun på Davids måte, fred være med ham. Den hellige Grunnleggeren av Islâm fortalte dem, at det var Davids handlemåte å faste en dag og avstå fra å gjøre det neste dag.

Gjennom hele sitt liv, etter at han gjorde denne besvergelsen, fortsatte han å faste annenhver dag. Så den hellige Profeten (s.a.) sa: "Jeg kan kun tillate dere så mye og ikke mer".

Institusjon av faste er uhyre viktig, fordi den ernærer den troende på nesten ethvert område av hans åndelige liv. Blant annet lærer han gjennom personlig erfaring om hva sult, fattigdom, ensomhet og ubehag vil si for de mindre lykkelige deler av samfunnet. Avhold fra selv slike gjøremål i Ramadhân-måned, som ellers til daglig er tillatt, spiller en konstruktiv rolle i foredling av menneskets karakter.

HELLIG KRIG

Et veldig viktig spørsmål, i forbindelse med utbredelsen av alle guddommelige budskap, relaterer til midler for utbredelsen. Tilhengere av nesten alle religioner, etterhvert som de beveger seg bort i tiden fra kilden, er uten forskjell kjent for å ha brukt tvang, enten for å holde på folk i fold av deres religion, eller til å omvende andre til deres tro. Men ifølge den Hellige Qur'ânen, reflekterer dette på ingen måte deres religions holdning overfor tvang. Ingen religion, ved dens opphav, har noen gang tillatt å bruke makt i noen som helst form. Faktisk har alle religioner blitt gjort til mål for tvang, og ingen krefter ble spart av deres motstandere for å holde igjen veksten av religionene ved deres opphav, og utslette dem helt. Hver gang det kom en ny profet, ble det uten unntak gjort forsøk av hans fiender på å undertrykke hans budskap, gjennom bruk av makt og nådesløs forfølgelse. Det er derfor den mest tragiske ironien, at av alle Bøker, blir den Hellige Qur'ânen pekt ut i dag, som fremheveren av bruk av tvang for å spre sitt budskap. Enda mer tragedie ligger i det

faktum, at det er det muslimske presteskapet selv som høylydt fremlegger dette synet, og tilskriver det den Hellige Qur'ânen med høy røst.

Det bør ihukømmes, at den Hellige Qur'ânen er den eneste guddommelige Boken, som renvasker alle verdens profeter, hvor og i hvilken tidsalder de enn ble født, fra forbrytelsen av tvang i forbindelse med utbredelsen av deres budskap. Det er altså utenkelig at Qur'ânen skulle presentere dens hellige Profet (s.a.), som en forløper for en epoke med blodsutgytelse i fredens navn, og hat i Guds kjærlighets navn. Dette er ikke anledning for å inngå i noen innviklet polemisk diskusjon, så denne korte introduksjonen brude her være tilstrekkelig. Ifølge Qur'ânen er den hellige krig, kalt Djihâd, i virkeligheten en hellig kampanje som benytter Qur'ânens hjelp til å frembringe en åndelig revolusjon i verden.

وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا

"Men før ved hjelp av denne [Qur'ânen] en mektig kamp mot dem" Sûra Al-Furqân (kap. 25: v.53)

Disse er selve ordene av Qur'ânen som kaster over Djihâds natur. Den må bekjempes med Qur'ânens midler og det Qur'ânske budskap alene. Igjen, det å temme ens opprørske natur i fullstendig underkastelse til Gud, er en annen form for Djihâd, som ifølge Islâms hellige Profet (s.a.), er faktisk en større Djihâd. På vei tilbake fra et slag, berettes han å ha sagt:

«رَجَعْنَا مِنَ الْجِهَادِ الْأَصْغَرِ إِلَى الْجِهَادِ الْأَكْبَرِ».

"Vi vender tilbake fra den mindre Djihåd til den større Djihåd".*

Selvfølgerlig er krig i selvforsvar tillatt, men kun på den betingelse at fiender påbegynner fiendtligheter og reiser sverd mot et svakt, forsvarsløst folk for å ha begått kun den synd av å erklære at Gud er deres Herre. Alle offensive kriger er, ifølge Islâm, ikke-hellige.

LIVET ETTER DØDEN

Spørsmålet om liv etter døden, har alltid like ens agitert sinnene til folk, tilhørende alle religioner og alle tider. Her finnes også det ateistiske synet, som fullstendig fornekte muligheten for liv etter døden. Religioner som tror på et liv etter døden, kan deles inn i to kategorier

1. De som tror på reinkarnasjon av sjelen, tilhørende en død person, til en ny menneske- eller dyreform for eksistens.
2. De som tror på en utenomverdslig tilstand for eksistens etter døden.

Det ateistiske synet er utenfor omfanget av denne diskusjonen. Så langt det gjelder den islamske doktrinen, tilhører Islâm den kategorien av religionene, som totalt forkaster alle mulighetene for reinkarnasjon i noen som helst form. Men de, som tror på en utenomverdslig form for åndelig eller kjødelig eksistens, er delt

---

* "Kashful Mahjub" av Ali bin Osman Hajveri (døde mellom 481 - 500 etter Hidjra) side 213 og "Al-Kashaaf" av Allama Zamakhshari (døde i 528 etter Hidjra) del 3 side 173 inkludert fotnoter under kommentaren til Súra Al-Hadjj vers 78, publisert av Dar-ul-Kitaab Al-Arabi Beirut Libanon.

på så mange planer seg imellom. Innenfor enhver religion er forståelsen forskjellig. Så, med referanse til syn av tilhengerne av forskjellige religioner, kan ingen tro tillegges dem uten fare for motsigelser.

Selv i Islâm er det forskjellige syn blant forskjellige sekter eller muslimske lærde. Den generelle forståelsen tenderer til å oppfatte den utenomverdslige formen ganske lik den kjødelige her på jorden. Konsekvent presenterer konseptet om himmelen og helvete en materiell gjenspeiling, fremfor et åndelig bilde for tingene å være på. Himmelen er presentert, ifølge deres konsept, som en umåtelig stor hage, bokstavelig talt rikelig på skjønne trær som kaster evige skygger, under hvilke floder strømmer. Flodene vil være av melk og honning. Hagen vil være fruktbar og alt man måtte ønske av frukter, vil være hans ved hans befaling. Kjøttet vil være av alle typer fugler; det er bare for en å ønske seg hvilket kjøtt han spesielt begjærer. Kvinnelige feller med umåtelig skjønnhet og raffinement, vil bli skaffet for fromme menn uten noen begrensning pålagt i antallet, som vil avgjøres i henhold til deres kapasitet. Så mange de kan hankses med, vil bli deres. Hva vil de gjøre? Hvordan vil de relatere til hverandre? Vil de bære frem barn eller leve et ufruktbart liv av nytelse? Disse er alle de stumme spørsmålene. Nytelsen, slik den oppfattes, er veldig sensuell. Intet arbeid å utføre, intet arbeid som kan gå til spille, ingen anstrengelse å utføre. Et perfekt liv (om et slikt liv kan kalles perfekt) med fullstendig og total dovenskap, med mulighet for overspising og overdriking, for også vin vil flyte nær flodene av melk og honning. Ingen fare for dårlig fordøyelse eller forgiftning! Lenende tilbake på himmelske puter av silke og brokade, vil de fordrive deres tid i evig lykksalighet - men for en evig lykksalighet!

Det finnes andre i Islâm, som kategorisk forkaster denne naive forståelsen av de Qur'ânske referansene til himmelen, og viser med referanse til mange vers i den Hellige Qur'ânen, at det den beskriver er kun metaforisk beskrivelse, som ikke har noe sanselig ved seg. Den Hellige Qur'ânen gjør det faktisk klart mer enn nok at eksistensformen av det kommende liv, vil være så forskjellig fra alle kjente former for liv her på jorden, at det er utenfor menneskets fantasievne å ha selv det svakeste glimt av de utenomverdslige realiteter.

عَلَىٰ أَنْ يُبَدَّلَ أَمْثَالِكُمْ وَتُنشَأَ لَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ

"..fra å omforme dere og fra å utvikle dere til noe, hvilket dere ikke har noen anelse om" Sûra Al-Wâq'iah (kap. 56: v. 62).

Denne er den kategoriske erklæringen av Qur'ânen om dette emnet. I de senere tider fremla Ahmadiyya-bevegelsens grunnlegger, Hadhrat Mirza Ghulam Ahmad (a.s.) av Qadian, dette synet om åndelig eksistens mot det av en sanselig eksistens i sin unike og fremragende avhandling med tittelen "The Philosophy of the teachings of Islam" (av Hadhrat Mirza Ghulam Ahmad utg. London Mosque 1979). Alle syn som fremsettes i boken, er veldokumentert med referanser fra Qur'ânen og tradisjonene til Islâms hellige Grunnlegger. Et kort sammendrag er fremlagt her.

Ifølge hans utsøkte studium, vil livet i det hinsidige ikke være

materielt. Istedet vil det være av en åndelig natur, som vi kun kan visualisere noen aspekter ved. Vi kan ikke avgjøre nøyaktig hvordan tingene vil ta form. Et av de fremtredende trekkende ved hans visjon om det hinsidige, omhandler sjelen som føder et enda mer sjeldent vesen, som vil besitte den samme posisjonen i forhold til sjelen, som sjelen besitter i forhold til vår kjødelige tilværelse her på jorden. Denne fødselen av en sjel ut av sjelen vil være i forhold til den type liv vi har levd her på jorden. Hvis våre liv her er tilbrakt i underkastelse av Guds vilje og i overensstemmelse med Hans påbud, vil vår smak gradvis bli utviklet og istemt til å nyte åndelige tilfredsstillelse fremfor sanselige tilfredsstillelser. Innenfor sjelen begynner en slags sjelfoster å ta form. Nye evner blir født og nye smak blir oppnådd, i hvilke de, som er vant med sanselige tilfredsstillelser, ikke finner noen nytelse. Disse nye type foredlede menneskene vil finne deres hjertets fornøyelse. Å ofre istedet for å undertrykke andres rett, blir nytelsesverdig. Tilgivelse tar overhånd over hevn, og kjærlighet uten egoistiske motiver blir født som annen natur, mens den erstatter alle forhold som har andre grunntanker. Altså kan man si, at en ny sjel i selve sjelen er underveis.

Alle disse projeksjonene i relasjon til utvikling av sjelen, er slutninger trukket fra forskjellige vers i den Hellige Qur'ânen, likevel kan man ikke avgjøre nøyaktig den eksakte naturen av fremtidige hendelser. En kan bare si at noe langs disse linjene vil finne sted, detaljene av hvilke ligger utenfor omfanget av den menneskelige forståelsesevne. Det er visse aspekter ved det nye liv som er nødvendig å bli diskutert. Konseptet om helvete og himmelen er i Islâm helt annerledes enn det vanlige etablerte synet. Helvete og himmelen er ikke to forskjellige steder som okkuperer atskilt tid og rom. Ifølge den Hellige Qur'ânen, dekker

himmelen hele universet. "Hvor vil da helvete være?" spurte noen av disiplene til den hellige Profeten (s.a.). "På det samme stedet", var svaret, "men dere har ikke evnen til å forstå deres sameksistens". Dette er det som kan sies ifølge vanlig menneskelig tale, de ser kanskje ut til å okkupere det samme rom og tid, men i virkeligheten, fordi de tilhører forskjellige dimensjoner, vil de sameksistere uten å støte sammen og uten innbyrdes forbindelse med hverandre.

Men hva menes da med himmelsk lykksalighet, torturen av helvetes ild? Som svar på dette spørsmålet, har den Utlovede Messias (a.s.) illustrert emnet på følgende måte: Hvis en mann, som ellers er frisk, er døden nær av tørste, vil kaldt vann gi ham en slik dyp tilfredsstillende nytelse, som ikke kan fås ved ordinær opplevelse av å drikke vann, eller selv den mest velsmakende drikk av hans valg. Hvis en mann er tørst og også sulten, og trenger en akutt energikilde, vil en klase med avkjølte druer gi ham en slik dyp tilfredsstillelse, som ikke oppleves av det samme under vanlige forhold. Men betingelsen for slike tilfredsstillelser, er god helse. Se for dere nå en veldig syk mann, som er kvalm og forsøker å kaste opp det han har igjen av væske i seg, mens han er på dødens rand på grunn av vannmangel. Tilby ham et glass kaldt vann, eller en klase med avkjølte druer, og for ikke å nevne hans godtakelse, vil bare et blikkfang av dem skape en tilstand av følelsesomslag og absolutt avsky i ham.

I illustrasjoner som disse, gjorde den Utlovede Messias (a.s.) klart, at helvete og himmelen er kun emner av relativitet. En frisk sjel, som har ervervet seg smak for gode ting, når den bringes i nærhet til objekter av sin valg, vil dra enda mer nytelse enn før. Alt et åndelig friskt menneske begjærte, var nærhet til Gud og

Hans attributter, og å imitere guddommelige dyder. I himmelen vil en slik frisk sjel begynne å se, oppfatte og føle nærhet av Guds attributter som aldri før. De vil, ifølge den Utlovede Messias, ikke bare forbli åndelige verdier, men vil oppnå eteriske former og struktur, som den nyfødte himmelske ånden vil nyte ved hjelp av fordums sjelen, som vil fungere som kroppen. Det vil igjen være en relativitets sak. Det motsatte vil sannelig være helvete, med den forståelsen at en syk sjel vil skape et sykt legeme for den nye sjelen i det hinsidige. Og de samme faktorene, som til veiebringer tilfredsstillelse til den friske sjelen, vil bringe tortur og dyp lidelse for dette syke vesenet.

Når vi refererer til sinn eller sjel i forhold til vårt kjødelige legeme, er det en enorm forskjell i deres eksistens' natur, som nesten er ufattelig. Hver eneste del av kroppen er i live og pulserer av liv, ikke bare i materialistisk henseende, men også når det gjelder årvåkenhet. Enhver partikkel av det menneskelige legeme er forsynt med en eller annen form for årvåkenhet. Vitenskapsmenn forsøker å uttrykke den årvåkenheten i form av elektriske impulser, men det er en veldig rå beskrivelsesmåte for denne altoverværende årvåkenheten av det bevisste og ubevisste sinn, immunforsvaret og andre uavhengige funksjoner av det menneskelige legeme, som fortsatt ligger utenfor vår forståelsesevne.

Så hva er den årvåkenheten? Hvordan kan den defineres og forklares - det ultimate "Jeg" i alt levende? Kan vi referere til det som ego i psykologiske uttrykk? Men aldri har en psykolog lyktes i å definere egoet. Det er det noe, som i religiøse uttrykk beskrives som sjel. Det er på ingen måte mulig for oss å kunne måle avstanden mellom sjelen og det kjødelige legeme. For å

uttrykke hvor ypperlig den er, er sjelen selv i vår råeste oppfatning, så utsøkt og ultra-foredlet, at den på ingen måte kan liknes med legemet den okkuperer. Forsøk nå å forestille scenen av fødsel av en sjel innenfor sjelen, over en periode på milliarder av år. På slutten av en lang dag, finner vi en sjel i sjelen, som vil kunne sammenliknes på samme måte, for å uttrykke dens ypperlighet, som den menneskelige sjelen her på jorden har til det menneskelige legeme. Noe lik dette vil finne sted, og relativt sett vil fremtidig eksistens av liv også ha to tilstander kombinert i en enhet. Forholdsvis vil en tilstand være lik kroppen og den andre lik sjelen. Sammenliknet med våre legemer, vil våre sjeler forekomme som et legeme for det nye utviklede kjernen av eksistens.

For mere detaljer, anbefales lesere å studere hele avhandlingen, som ikke bare behandler dette emnet, men også diskuterer noen andre veldig interessante temaer, som agiterer sinnene til folk verden over.

Kort sagt, skaper ethvert individ sitt eget helvete eller sin egen himmel, og i overensstemmelse med hans egen tilstand, er enhver himmel forskjellig fra en annen persons himmel, og ethvert helvete er forskjellig fra en annen persons helvete, selv om de tilsynelatende okkuperer det samme rom og tid i utenomverdslige dimensjoner.

Hva skjer med menneskets sjel mellom tiden for dens kjødelige død og dens oppreisning på Dommens dag? Den hellige Profeten (s.a.) berettes for å ha sagt at etter vår død vil vinduer åpne seg i graven; for de fromme mennesker, åpner vinduer seg fra himmelen, og for de onde mennesker, åpner de seg mot helvete.

Likevel, hvis vi skulle åpne en grav, ville vi ikke finne noen vinduer! Så bokstavlig fortolkning av disse ordene vil ikke forkynne den sanne betydningen av dette emnet. Det er umulig at den hellige Profeten (s.a.) noensinne skulle ha feilinformert oss, altså må han her ha uttalt seg metaforisk. Hadde det ikke vært slik, burde vi, hver gang vi gravet en grav, finne vinduer som enten åpnet seg i helvete, eller slapp inn velduftende og behagelig bris fra paradiset. Men vi bevitner ingen av disse. Hva betyr så den hellige Profetens ord?

Graven er faktisk en mellomfase av eksistens mellom dette livet og det kommende liv. Her vil åndelig liv utvikle seg gradvis gjennom mange stadier, helt til det når dets endelige skjebne. Da ved Allahs befaling, vil det bli blåst i en trompet, og den endelige åndelige formen vil bli dannet. I denne mellomperioden, vil forskjellige sjeler passere gjennom en tilstand av himmel eller helvete før de når deres endelige stadium av perfektjon, innredet og klar til å bli oppreist i en fullstendig transformert enhet. Qur'ânen illustrerer dette konseptet vakkert:

مَا خَلَقْنَاكُمْ إِلَّا نَفْسًا وَجَدَةً

"Deres skapelse og deres oppvekkelse er som en sjels (skapelse og vekkelse for Allah)" Sûra Luqman (kap. 31: v. 29).

Grublende over fødselen av et barn fra en enkel celle, finner en følgende Qur'ânske uttalelse:

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ

"Han er den som former dere i livmorene, slik som Han vil" Sûra Âl-Imrân (kap. 3: v. 7).

Nå er dette emnet forbundet med emnet om to identiske skapelser nevnt ovenfor. Ta for eksempel tilfelle med slike barn som er arvelig syke. De opptar ikke sykdom plutselig ved tiden før fødselen, men de utvikler seg gradvis i en tilstand av sykdom som er progressiv, og som begynner ved tiden for de tidlige fosterstadiene. Likeledes vil sjelen til en person, som er åndelig syk, i dens fosterstadium, før dens endelige oppreisning på Dommens dag, lide gjennom en fase av helvete og vil forbli urolig i den perioden av graven, slik som et sykt barn i dets mors livmor. Tilfellet med et friskt barn er helt annerledes, selv dets spark verdsettes av moren.

Spørsmålet som oppstår, er: Vil også sjelen utvikle seg slik som barnet gjør i morens livmor, og vil også den passere gjennom alle disse stadier? Svaret på dette kan finnes i det samme viktige verset av Qur'ânen: "*Mâ khalkokum wa lâ ba'thokum illâ kanafsinw-wâhidatin*" - deres første skapelse og deres andre skapelse vil være identiske.

For å forstå den andre skapelsen, trenger vi å forstå måten et barn tar form på i en mors livmor. Disse formene tar tilsynelatende kun ni måneder å utvikle, mens i virkeligheten er skapelsen av livet spredt over milliarder av år. Med utgangspunktet i begynnelsen av zoologisk liv, passerer barnet gjennom nesten alle

stadier av evolusjon av liv. Fra begynnelsen av svangerskapet, til dets kuliminasjon ni måneder senere, reflekterer utviklingen av barnet alle stadier ved skapelsen. Med andre ord, blir alle fasene av evolusjon repetert i de ni månedene, en etter en, og med en slik høy hastighet at det er utenfor vår fantasi. Dette holder i live stadiene av evolusjonssystemet og fremlegger et bilde av det.

Skapelsen av liv undergikk en lang periode av utvikling for å nå den formen, som vi bevitner i ni måneder. Dette kaster lys over det faktum at perioden for vår første skapelse var veldig lang, og at vår annen skapelse vil også vare over en lengere periode. Ved å studere disse ni månedene, kan vi lære noe av de milliarder av år av livets historie, og også om sjelenes evolusjon i den neste verden. Det kan kanskje sies trygt, at tiden fra tidlig begynnelse av liv til den endelige skapelsen av mennesket, må kanskje igjen til for å videreutvikle sjelen etter døden.

Til støtte for denne argumentasjon, erklærer den Hellige Qur'ânen kategorisk at når sjelene gjenoppreises, vil de snakke med hverandre, i forsøk på å avgjøre hvor lenge de levde på jorden. Noen vil si: "Vi levde før en dag", mens andre vil si: "for mindre enn en dag". Allah vil da si: "Nei, selv det er ikke riktig". Med andre ord, vil Allah si at "dere levde på jorden mye mindre enn det dere anslår". I virkeligheten er forholdet mellom en livslengde og en liten del av en dag, mer eller mindre av tilsvarende forhold, som tid for sjelens oppreiselse vil ha til hele dets forrige liv. Jo lengre unna noe er, desto mindre ser det ut. Vår barndom virker som kun en erfaring på noen få sekunder. Jo lengre avstanden er til stjernene, desto mindre virker de. Det Allah prøver å fortelle oss er at vi ikke vil finne oss bli dømt dagen etter vi dør. Istedet vil dommen finne sted i så fjern fremtid at våre tidligere liv vil

virke som noen få sekunder for oss, som et punkt langt langt vekk.

Kort sagt, er menneskets oppreiselse beskrevet som en transformasjon, som det ikke kan forestille seg, og en begivenhet som er like viss som dets eksistens her på jorden. Alle disse emnene er grundig beskrevet i den Hellige Qur'ånen.

SKJEBNEN OG FRI VILJE

Emnet om skjebnen er svært komplisert og har blitt debateret gjennom tidene av både filosofer og de guddommelige mennesker. I omtrent hver religion finnes det noen form for referanse til skjebnens natur.

Vi kan dele de som tror på skjebnen, i to hovedkategorier. De som har blind tro på skjebnen, fremlegger det som forutbestemmelsen av Gud for alt smått og stort. Dette synet er populært blant en del skjulte sufi-sekter, som lever et liv adskilt fra vanlige folk. De hevder at mennesket ikke har kontroll over noe. Alt er forutbestemt, slik at alt som skjer er utfoldelsen av en svær skjebneplan, kjent for Gud alene. Dette er et veldig problematisk konsept vedrørende tingenes plan, og leder uunngåelig til spørsmålet om forbrytelse og straff, bøtelse og belønning. Hvis et menneske ikke har noe valg, bør det heller ikke være straff eller belønning for dets handlinger.

Det andre synet er det om fri vilje, hvor skjebnen praktisk sett ikke spiller noen rolle i hva mennesket bestemmer seg for og gjør.

Under diskusjonen om skjebnen, finner et annet viktig filosofisk tema veien inn i debatten, idet det tillegger flere komplikasjoner, og det er spørsmålet om forutkjennskap. Hva har Guds forutviten å gjøre med de tingene som skal skje? Det er spørsmålet, svaret på hvilket har blitt heller dårlig behandlet av begge parter i debatten. Vi har ikke til hensikt å inngå i noen lang vurdering av de komperative merittene av argumentene til de som tror eller forneker skjebnen, men vil kun forsøke å fremlegge det islamske synspunktet.

Skjebnen har mange kategorier, enhver spillende en distinkt rolle i deres respektive virkeområde, arbeidende samtidig. Naturlovene regjerer øverst, og ingen er fri for innflytelse fra dem. Dette er den generelle planen for tingene, som kan refereres til som det videste konsept av skjebnen. Den som følger naturlovene med en dypsindig forståelse av dem, vil dra visse fordeler fremfor de som ikke gjør det. Slike folk er alltid bestemt til å dra nytte av og forme et bedre liv for dem selv. Men ingen av dem er forutbestemt til å tilhøre noen spesifikk gruppering, i deres forhold til å enten befinne seg på den riktige eller gale siden av naturlovene.

Det var en tidsepoke rett forut for renessansen i europa, da den muslimske verden i øst var langt mer utviklet i dens forståelse av naturlovene. Muslimene var følgelig i en posisjon til å dra fordeler pågrunnet denne kunnskapen. Senere, når dette fordomsløse og frisinne studiet av naturen overgikk til vesten, resulterte det i en ny dag med kunnskapens lys for vesten, mens østen begynte å sveve inn i en lang, mørk natt av ønsketenkning, overtro og drømmer. Dette er skjebne selvfølgelig, men av en annen art. Den eneste loven som er forutbestemt i forbindelse

med denne skjebnen, er den uforanderlige bud om at enhver som studerer naturen uten fordommer, og tillater seg å bli ledet dithen hvor naturens lover leder ham, vil vandre på veien til evig utvikling. Dette er den generelle og altomfattende kategorien av skjebnen som overgår alt, bortsett fra skjebnens lover forbundet med religionen.

Før vi tar opp diskusjonen om skjebnen i forbindelse med religion, bør vi utforske videre noen områder ved denne universelle skjebnen av naturlovene; ved deres store globale anvendelser, utstiller de en del trekk av forutbestemmelse, men av en annen art enn den som forstås vanligvis. I dette henseende snakker vi om slike sesongpregede eller periodiske forandringer i de atmosfæriske balansene, som representerer et veldig komplisert øko-system, der selv fjerne hendelser som solflekker spiller en rolle. Likeledes frembringer den meteoriske invasjonen av planeter visse forandringer, som på jorden reflekteres i korresponderende variasjoner i vær, klima, osv. Disse større innflytelsene, sammen med periodiske forandringer i klimaet (som er forårsaket av forskjellige faktorer, der mange fremdeles er ukjente), som medfører noen ganger små forandringer i vekstmønsteret til plant- og dyrlivet på jorden. Igjen er det faktorer ansvarlige for tørke eller sesongvariasjoner fra en del av jorden til en annen. Vekselvise istider og global oppvarming, er intet annet enn noen konsekvenser av forskjellige kosmiske influeringer. Likevel berører ikke disse store forandringene spesifikt et individs liv på jorden, men i den endelige analysen, siden alle individer er medlemmer av Homo-Sapiens familie, blir de påvirket til en viss grad.

Det finnes intet bevis som indikerer at ethvert menneskes liv er

forutbestemt, og at det ikke har noe valg eller mulighet for å velge mellom godt og ondt, rett og galt. Den Hellige Qur'ânen forkaster kategorisk konseptet om tvang, og erklærer tydelig at ethvert menneske er fri til å velge mellom godt og ondt:

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ

"Det er ikke tvang i religionen" Sûra Al-Baqarah (kap. 2: v. 257).

Og:

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا
مَا آكْتَسَبَتْ

"Allah bebyrder ingen sjel over dens evne. Den tilkommer det den har fortjent, og over den kommer det den har ervervet seg (av ondt)" Sûra Al-Baqarah (kap. 2: v. 287).

Og igjen:

وَأَنْ لِّئْسَ لِلإِنْسَانِ إِلاَّ مَأْسَعَى

"Og at mennesket kun får hva det har strevet etter" Sûra Al-Nadjm (kap. 53: v. 40).

Likevel, i forbindelse med religion, er det noen sfærer av skjebnen som er forutbestemte og uforanderlige. Disse refereres til som "Guds Suñnah" i den Hellige Qur'ânen. En slik *Sunnah* er den skjebnen, som blir effektuert for at Guds sendebud alltid vil

være seierherrer, uansett om de blir akseptert eller ikke. Hvis de blir forkastet, er det deres fienders planer som blir frustrert. Profetene, deres budskap og misjon må alltid få overhånd, uansett hvor mektige deres fiender enn måtte være - noen få eksempler fra den levende menneskehistorie, er konfrontasjoner mellom Moses (a.s.) og Farao, mellom Jesus (a.s.) og hans opponenter, og mellom Muhammad (s.a.) og hans motstandere. Religionens triumf er det som etterlates, som arv etter de fortidige kamp mellom profetene og deres motstandere. Abraham (a.s.) og hans tro, og de som støttet ham og hans budskap, dominerer verden. Moses (a.s.) og de som hedret ham, Jesus (a.s.) og hans budskap, og Profeten Muhammad (s.a.) og det han sto for, dominerer nesten hele verden. Men det finnes ingen i dag, som støtter saken og verdiene til deres opponenter. Denne skjebnen spiller ikke inn i andre konfrontasjoner mellom mennesker imellom. Den generelle regelen der er, at den sterke vil tilintetgjøre den svake. I religiøs skjebne, er det det motsatte som blir det ukrenkelige prinsippet.

Selv om naturlovene går i en jevn gang, og en ikke finner vanligvis unntak til de generelle reglene, men ifølge tingenes plan utledet av diverse vers fra Qur'ânen, tilhører naturlovene, slik vi kjenner dem, mange kategorier og sfærer. De kolliderer ikke med hverandre innenfor deres sfærer, men når de står med kryssende hensikter overfor andre lover, vil alltid de lovene som har mest kraft overgå de svake. Selv en lov av omfattende og vidtgående innflytelse kan tape i en liten sfære av en mer kraftig lov som virker mot den. Termodynamiske og elektromagnetiske lover i

utvikler seg fra tid til tid, blir ting, som ville ha blitt forkastet som umulige, forståelige og fenomener av allmenn betraktning.

I lys av denne introduksjonen, ifølge Islâm, hvis Gud bestemmer Seg for å velsigne en spesiell tjener av Ham med en særpregt manifestasjon av noen skjulte lover, blir slike manifestasjoner betraktet som mirakler og overnaturlige hendelser av tilskuerne. Men disse hendelser skjer i samsvar med naturlovene, som blir skarpsindig kontrollert til å frembringe en utrolig effekt. Her spiller skjebnen en spesifikk rolle i livet til en spesiell tjener av Gud.

Likeledes, kan skjebnen også forstås i forbindelse med genetisk, sosial, økonomisk eller utdannings bakgrunn for individet, som ser ut til å være et hjelpeløst produkt av omgivelser. Denne hjelpeløsheten av individet lager dets skjebne, som det ikke har noe kontroll over. Derfor blir det sagt at en rik persons barn blir født med sølvskje i munnen.

.Omstendighetene som en person blir født i, samfunnet han vokser opp i, den daglige sjansespill som spiller en rolle i alles liv, treff av det såkalte lykke i favør eller mot en, ulykker man kanskje unngår eller rammes av, er alle slike områder der individet har veldig lite valg. Likevel kan det ikke antas at det var spesielt utvalgt mål for slike hendelser eller ulykker, som spiller en viktig rolle i oppbyggingen eller opprivningen av dets liv.

Individer, som blir født i hjem gjennomtrengede av fattigdom, har større sannsynlighet for å være tilbøyelige til mindre eller mer alvorlige forbrytelser. Fattigdom er den mest påtvingende kraft av alle faktorer som skaper og fremmer kriminalitet. Hvis dette

oppfattes for å være skjebne, vil det kaste en mørk skygge over Skaperen. Så, for det første bør det forstås klart, at skjebnen kun er en del av en større plan for tingene, som ikke forordner seg mot spesielle folk i spesielle familier. I en større økonomisk plan, er det nødt til å være mer heldige og mindre heldige mennesker med relative fordeler og ulemper. Det er galt å si at de ble individuelt stemplet av skaperen av skjebnen, selv før deres fødsel, til å bli født under avgjorte spesifikke omstendigheter. Enda er det andre spørsmål som må besvares. Hvordan vil de behandles, i forbindelse med forbrytelser begått av dem, i forhold til de, som er født i forholdsvis sunnere omgivelser, og som har veldig få, om noen i det hele tatt, bakgrunnsfaktorer til å føre dem inn i ulovligheter? Hvis forbrytelsen er den samme, skal de da behandles likt? Den Hellige Qur'ânen besvarer dette intrikate spørsmålet i det følgende vers:

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا

"Allah bebyrder ingen sjel over dens evne" Sûra Al-Baqarah (kap. 2: v. 287).

Dette betyr at bakgrunnsfaktorer, sosiale og de andre, som omgir mennesket vil visselig bli tatt i betraktning, og det skal dømmes deretter. For Allahs åsyn, er det ikke bare forbrytelsen som mekanisk skal straffes, men alle faktorer som er med på å utløse ugjerningen, blir også tatt i betraktning, med det endelige resultat at rettferdigheten vil bli utøvet. Den heldige og den uheldige vil ikke dømmes med lik strenghet, og mest sannsynlig, vil bevilgningen bli gitt til miljøet og bakgrunnen til personen som begår forbrytelsen. Likeledes, vil gode gjerninger bli langt mer

Uten å ta hensyn til hvorvidt de guddommelige skrifter av andre religioner har fremlagt idealet for universell fred eller ikke, kan det uten frykt for motsigelser sies, at alle religioner ser ut til å være tilbøyelige mot et slikt ideal. Dette legger grunnlaget for et innrettet forsøk fra de religiøse ledernes side i verden for å samarbeide for global fred. Istedet for å blusse opp under våre forskjeller, ville det være langt mer tilrådelig og fordelaktig om det religiøse lederskapet belyste punkter av enighet. Dette, er vi sikre på, vil bli akseptert som de bindende faktorer mellom alle religiøse grupperinger. Følgelig kan det føre til å sammenbringe hele den menneskelige rasen, uansett land, tro eller farge. Hvis ikke religionene påtar seg dette arbeidet, kan ingen annen! For denne er den eneste kraften, som er i stand til å overgå nasjonale, geografiske og rasistiske barrierer.

Med denne alvorlige appellen til lederskapet i verdensreligioner, bringer vi denne korte avhandlingen til dens slutt og håper på det beste. Søken etter fred er en sak for menneskelig overlevelse, og burde av den grunn ikke tas lett.